

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA.

TAGAJÁNLÁSOK

1898-BAN.

KÉZIRAT GYANÁNT

AZ AKADÉMIA BELSŐ HASZNÁLATÁRA.

BUDAPEST,
HORNYÁNSZKY VIKTOR KÖNYVNYOMDÁJA
1898.

061.12 MTA

TAGAJÁNLÁSOK

1898-ban.

AZ I. OSZTÁLY A) ALOSZTÁLYÁBA:

BARTAL ANTAL levelező tagot, a magyar kir. tanárképző-intézet gyakorló-főgymnasiumának volt igazgatóját, az országos közoktatásügyi tanácsnak rendes, az orsz. középiskolai tanáregyesületnek tiszteletbeli tagját *rendes* tagnak ajánlja **Ponori Thewrewk Emil** rendes tag. Bartal Antal, ki most tölti be akadémiai levelező tagságának 25-ik évét, az utolsó évtizedben oly munkát teremtett, mely nemcsak a nyelvészeknek, hanem a régi magyar világ mindennemű bűvőrainak és régi ügyiratokat forgató hivatalnokainak megbecsülhetetlen szolgálatot fog tenni. Érttem a magyarországi latinság szótárát, mely már a szerkesztés és sajtó alá rendezés stádiumában van. A M. Tud. Akadémia csak maradandó érdemet tüntet ki, mikor Bartal Antalt ernyedetlen buzgalommal és ideális lelkesedéssel teljesített munkájáért rendes tagjai sorába iktatja. — **UGYANŐT** *rendes* tagnak ajánlja **Pecz Vilmos** levelező tag. Az első osztály nyelvtudományi alosztályában megüresedett egy *rendes* tagsági helyre ajánlom *Bartal Antal* classikus-philologust, a budapesti tanárképző-intézet gyakorló-gymnasiumának 1890 óta királyi tanácsosi ezímmel nyugdíjba lépett igazgatóját, a M. T. Akadémiának 1873 óta levelező tagját. Mellőzve terjedelmes irodalmi működéséből azoknak a Malmosi Károlylyal együtt megírt és számos kiadásban megjelent többrendbeli munkáinak névszerint való felsorolását, melyekben az összehasonlító nyelvészet álláspontjára helyezkedve, a középiskolai tanítás tudományos színvonalának emelése tekintetében kiváló szolgálatokat tett a latin nyelv oktatása terén; különösbbe csak a következőket vagyok bátor kiemelni: Egyik kiváló érdeme, hogy életbeléptette az első magyar „Philologiai Közlönyt“. A classica-philológiának és összehasonlító nyelvészetnek igen jó szolgálatot tettek következő művei: „A classica-philológiának és az összehasonlító árja nyelvtudománynak művelése hazánkban“ (Budapest, 1874. Akadémiai székfoglaló) „A clas-

sica-philológiának művelése hazánkban“ (Egyetemes Philologiai Közlöny, III., 343—368. l.; pótlék az előbbi munkához); „Görög-latin hangtan“ (Budapest, 1876.); Foustel de Coulanges: „A római község“ (Budapest, 1883.); Egger: „Bevezetés a nyelvtudományba“ (Budapest, 1883.; e két utóbbi francziából fordítva). Legfőbb tudományos érdeme azonban, hogy több év óta fáradhatatlanul dolgozik a „Magyarországi latinság szótárán“. Ennek a kiváló fontosságú nagy munkának anyagát már teljesen egybegyűjtötte, és miután a M. T. Akadémia classica-philologiai bizottsága a kiadásra érdemesnek találta, immár a munka megjelenése a legközelebbi jövőben várható. Mindezek alapján Bartal *rendes* taggá választását a legmelegebben ajánlom.

Dr. **GYOMLAY GYULA**, tanárképző gyakorló-főgymnasiumi tanárt, a classica-philologia hivatott művelőjét, a M. Tud. Akadémia I. oszt. nyelvtudományi alosztályába *levelező* tagul ajánlja Csengery János l. tag. Dr. Gyomlay Gyula 15 év óta munkás híve a tudományos irodalomnak; a classica nyelv tanára és ritka alaposággal felkészült ismerője, a classica-philológiának lelkes, buzgó és avatott művelője. 1883-ban irta „Az attikai köztisztviselők ellenőrzéséről“ szóló államrégségi tanulmányát, mely terjedelmesen és teljes apparátussal, gondolkodó főre valló judiciummal tárgyalja kérdését. Kiváló részt vett az 1886-ban megindult *Frary*-polemiában. A „Nemzet“ hasábjain „A görög és latin tanításról gymnasiumainkban“ két oly cikket irt, melyben a kérdést és a vitát igazán magas tudományos színvonalra terelte. Hasonlókép a „*Magyar Tanügy*“-ben „*Felelet Frarynak*“ és „*Frary Question du latin-ja*“ czímen oly cikkeket irt, a melyek az e kérdésben irt legjobb franczia brochureökkel és cikkekkkel bátran mérkőzhetnek. A következő években buzgón hozzálátott kedvelt studiumához, az attikai szónokokhoz s különösen *Demosthenesszel* foglalkozott. Közben-közben egyéb dolgozatok is foglalkoztatták. 1890-ben átdolgozta és sajtó alá rendezte legkiválóbb *Latin mondattanunkat*, a Bartal-Malmosi-félét s a maga részéről is hozzájárult e kitűnő könyvnek tudományos szempontból való tökéletesítéséhez. 1891-ben a közoktatási kormány megbízásából lefordította *Homeros Odysseiáját* — philologiai akribiával — azok számára, kik az iskolában a görög nyelv helyett megszabott tárgyakat tanulják. De merem mondani, hogy e fordítás maguknak a görögül tanulóknak és tanítóknak tesz legjobb szolgálatot: Homerost, kit Gyomlay úgy szólván könyv nélkül tud, oly mély átértéssel interpretálja e fordítás, hogy hosszadalmas commentárokat pótol. Hasonló czélból vett részt Péterfy Jenővel és Alexander Bernáttal együtt a *Platon és Aristoteles* című kötet munkálataiban, s adott *Platon válogatott művei* czímen a „Philosophiai Írók Tára“-ban, alapos bevezetésekkel és jegyzetekkel olyan fordítást, melyet dr. Bódiss Justin kiváló philologusunk az „Egyetemes Philologiai Közlöny“-ben nem győzött magasztalni. 1894-ben kitűnő szemelvényes kiadást rendezett *Tacitus* két nagyobb

történelmi munkájából, olyan kiadást, mely nemcsak a gymnasium felső osztályában, hanem a philologus tanárjelöltek igényei szerint is kiváló sikerrel használható. 1896-ban a M. Tud. Akadémia classica-philologiai bizottságának kiadásában megjelent *Demosthenes*-ének egy vaskos kötete a *hűtlen követtség* és a *koszorú* ügyében mondott beszédekkel s olyan apparatussal, mely mintegy pótolja a magyar irodalomnak Demosthenessel szemben elkövetett mulasztásait. Görög prózairót nemcsak nálunk nem fordítottak még ily minden tekintetben kiváló módon, hanem a külföld hasonló legjobb munkálataival szemben is párját ritkítja a Gyomlay-féle Demosthenes. Maga e Demosthenes-fordítás, mely a görög és magyar nyelvnek egyaránt ritka ismerőjét hirdeti, de mely egyúttal a classikus ó-kor avatott és tudós bűváráat dicséri, elég volna arra, hogy helyet biztosítson szerzőjének a M. Tud. Akadémiában. Legújabbban revideálta a byzanczi görög kútfőknek az Akadémia kiadásában megjelenő szövegét. Ezzel kapcsolatban hozzászólt a „Philologiai Társulat” folyó évi januári ülésén a magyarok Constantinus Porphyrogenitus-féle ősi nevének kérdéséhez, mely értekezése az „Egyet. Phil. Közlöny”-ben fog megjelenni. Sajtó alatt van „A görögök történelme a római fenhatóság koráig” című nagyobb műve, melyben a görögök történelmét a legújabb kutatók színvonalán adja elő. Kedvelt studiumával egyezően, a Pecz-féle *Ó-kori lexikon* számára a görög államrégiségekre, görög retorokra, retorikára és oratorokra vonatkozó cikkszerűket írja. A M. Tud. Akadémia classica-philologiai bizottsága már kifejezte a dr. Gyomlay Gyula működése iránti elismerését, midőn őt egy pár évvel ezelőtt külső tagjává választotta. Maga e tény szinte fölöslegessé tesz minden ajánlást. Röviden csak annyit, hogy dr. Gyomlay Gyula bőségesen rászolgált ez elismerés teljessé tételére. Ennélfogva *levelező* tagul való megválasztásra a legmelegebben ajánlom. — **UGYANŐT** ajánlja Hegedűs István levelező tag. Ajánlatát a következő érvekkel támogatja: Dr. Gyomlay Gyula, ki jelenleg 37 éves, rendkívül gazdag és odaadó buzgalomról, kiváló tehetségről és termékeny írói képességről tanúskodó tevékenységet fejtett ki főként a hellen nyelv és irodalom körében. Mellőzve a tankönyvirodalomban számottevő munkásságát, melylyel főként a módszeres eljárás által a szakkörök méltánylását és elismerését teljes mértékben elérte, mely képessé tette őt, hogy az országos tanárképzővel egybekötött minta-gymnasumban a görög és latin nyelv dialektikáját eredeti felfogással és azért az európai tudomány színvonalán kidolgozta és nagy sikerrel alkalmazta; tárgya iránt szeretetet és lelkesedést bírt kelteni; mellőzve fordításait, jegyzetkiadásait (a „Pallas-Lexikon” és a „Magyar Írók Élete és Munkái”-ban felsorolva), melyeknél kivált finom magyar nyelvérzékét és a legnehezebb fordulatok visszaadásánál és magyarázatánál leleményes felfogást mutatott; szoros tudományos munkáira hívom föl a mélyen tisztelt akadémiai tagok figyelmét: 1. Az attikai köztisztviselők ellenőrzéséről, különös

tekintettel büntényeik megtorolására. Budapest, 1883. című dolgozatában alapos készültséget és az odavágó irodalom helyes felfogását s a fel-dolgozásban módszeres eljárást tanusít. 2. Demosthenes nyilvános törvényszéki beszédei közül „A hűtlen követség“ és a „Koszorú“ ügyében tartott beszédeknek teljes dicséretet érdemlő, valódi demosthenesi lendülettel készített fordításaihoz két oly bevezetést irt, melyeknek tudományos értéke van. A szöveg-kritikai controversiák elbírálásánál pedig óvatos és körültekintő módszert alkalmazva: a fordítást olyképen világítja meg, hogy valóban megérteti Demosthenes rejtettebb czélzatait is. De legértékesebb a *realiák* szempontjából. Látszik, hogy a görög közélet egész körét áttekinteni bíró és beható elmeéllel bonczolni tudó tehetségét lelkiismeretes bűvárlattal támogatta. 3. Revideálta a M. T. Akadémia kiadásában megjelenő *byzancei* kútfők görög szövegét. Hogy ezt mily lelkiismeretes gondnal és alapos tudással eszközölte, azt bizonyítja be 4. *A magyarok Constantinus Porphyrogenitus-féle ősi nevééről* írott tanulmányával, mely csak áprilban fog megjelenni az „Egyet. Phil. Közlöny“-ben, de alulirotnak volt alkalma annak felolvasása alkalmával meggyőződni, mily módszeres és mily mindennapi részletre kiterjedő gondossággal iparkodott a *Sabartoi Asphaloi* névnek tisztázásához járulni. 5. A készülő *Ó-kori lexikon* számára a görög állami régiségeket majdnem egészen kidolgozta. 6. Teljesen elkészítette a *Görögök történelmét*, melyet a Franklin-Társaság és a Révai testvérek szakszerű elbírálás alapján elfogadtak. Szép nyelvismerete is felemlítendő. De fontosabb annál a jóra való munkásságnak méltánylása, melyet az Akadémia classica-philologiai bizottságánál mint ennek segédtagja kifejtett. A neki kiosztott bírálatokat oly gondal végzi, hogy pl. az Aristoteles *πολ. Ἀθηναίων* Boros Gábortól készített fordításának bírálata külön tanulmánynak beválik. Mindezekre tekintettel *dr. Gyomlay Gyulának* levelező taggá leendő megválasztását az Akadémiára nézve nyereségnek tartanám. — **UGYANŐT** a legmelegebben ajánlja *levelező* tagságra **Pecz Vilmos** lev. tag. Gyomlay legkiválóbb classikus-philologusaink egyike, különben jeles hellenista. Az irodalmi téren főképen beható tanulmányon alapuló, jeles Demosthenes-fordításával szerzett érdemeket és mint a M. Tud. Akadémia classica-philologiai bizottságának tagja, sokban elősegítette a classikus műfordítások ügyét; legújabbán pedig a „Philologiai Társaság“ ülésén „A magyarok Constantinus Porphyrogenitus-féle ősi nevééről“ szóló felolvasásában tanujelét adta módszeres kutató képes-ségeinek.

SZILASI MÓRICZ, Eötvös-kollégiumbéli vezető tanárt *levelező* tagnak ajánlja **Szinnyei József** rendes tag. Szilasi Móricz egyike a magyar és a finn-ugor hasonlító nyelvtudomány régibb munkásainak. Három dolgozatát (*Járvulék-mássalhangzók a magyarban*, *A szótövek elmélete*, *Faludi nyelve*) Akadémiánk dicsérettel tüntette ki,

egynek pedig (*Kombinált műveltető és mozzanatos ígéképzés*), a mely egyike a legalaposabb magyar nyelvészeti tanulmányoknak, a Sámuel-díjat ítélte oda. Dolgozatai közül, a melyek legnagyobb részt a M. Nyelvörben és a Nyelvtudományi Közleményekben jelentek meg, az említetteken kívül figyelemre méltók: *A beczéző keresztnévek, Jelentés-tani tanulmányok*, különféle szó- és jelentésmagyarázatok (lobban és családja, szikkad és családja, baktat, szélesap, kurgat, szontyolodik, igen, arány) és különösen a *Finn-ugor névszói összetételek*-ről szóló nagyszabású tanulmánya, a melynek eddig csak első (a vogul összetételekről értekező) része jelent meg. Jó szolgálatot tett Szilasi a hasonlító nyelvtudománynak a *Vogul szójegyzék* gondos összeállításával, s ez a munkája a külföldön is elismerésben részesült. Ezekon kívül megemlítést érdemel a Simonyi Zs. *Tüzetes Magyar Nyelvtanár*ról irt elmemozdító ismertetése, a melyben tudományunknak sok nyílt kérdésére mutat rá; továbbá *A finn nép és hazája* cz. dolgozata (Bp. Szemle 1897.). A magyar és a finn-ugor hasonlító nyelvtudományon kívül a classika-philológiával is foglalkozott; így egyebek közt értekezett *Homeros összetételeiről* (Phil. Közl. 1881.) és egy kötet szemelvényt fordított le *Thukydidésből*. — Sz. M. itt vázolt alapos munkásságával teljesen rászolgált a levelező tagságra, a melyre ismételve melegen ajánlom.

THÚRY JÓZSEF tanárt *levelező* tagnak ajánlja Vámbéry Ármin tisz. tag. Thúry J. a török-tatár nyelvek jeles ismerője, a magyar-török történeti korszak alapos kutatója és a magyar irodalmi emlékek szorgalmas és szakavatott értelmezője. Eddigi munkái közt kiemelendő: 1. A kasztamuni-i török nyelvjárás. Értekezések a nyelv- és széptudományok köréből. (XII. köt. VII. sz. 1885.). 2. Török-magyar összehasonlító szótár (kéziratban, de boldogult Budenz és Hunfalvy r. tagoktól kiadásra ajánlva). 3. A Zrinyász (Budapest, 1894.). 4. Török történetírók (A Magyar Tud. Akadémia történelmi bizottságának megbízásából fordította és jegyzetekkel kísérte Thúry József. I. és II. kötet). 5. Ősköltészetünk (A halasi főgymn. 1890-iki Értesítőjében). 6. Pecsevi viszonya a magyar történetíráshoz (Századok 1890. évf. öt számában). 7. A török hódítás kezdete Magyarországon (Századok 1893. évf.) stb. Szóval Thúry Józsefben az Akadémia oly erő nyér, melyet működésében már régóta nélkülöz.

A I. OSZTÁLY B) ALOSZTÁLYÁBA:

BAYER JÓZSEF-et, a Kisfaludy-Társaság tagját, a budapesti V. ker. magyar kir. állami főgymnasium tanárát *levelező* tagnak ajánlja Berezik Árpád l. t. Bayer József nagyszabású irodalomtörténeti munkáival már eddig is magára vonta tudományos és irodalmi köreink figyelmét. Először a Kisfaludy-Társaság, utóbb az Akadémia

jutalmakkal tüntette ki és könyveit a tudományos kritika osztatlan elismeréssel fogadta. Úttörő nagy munkái a következők: 1. A nemzeti játékszín története. Budapest, 1887. Két kötet. A Kisfaludy-Társaság által 200 arannyal jutalmazott pályamű. Kiadta a M. T. Akadémia. 2. A magyar drámai irodalom története. A legrégibb nyomokon 1867-ig. A M. T. Akadémia Bézsán-féle jutalmával kitüntetett pályamunka. Két kötet. Budapest, 1897. Kiadja a M. T. Akadémia. Megválasztásával a M. Tud. Akadémia kétséggkívül jeles munkaerőt nyerne.

KOZMA ANDOR-t, a Kisfaludy-Társaság levelező tagját, levelező tagul ajánlja Szász Károly rt. Kozma Andor a legutóbbi tíz év lyrai költői közt kétséggkívül a legtehetségesebb s legtermékenyebb. Akadémiánk I. B) osztályában összesen három lyrikus van s mind a három már veterán, kik már félszázad óta pengetik a lantot s harmincz év óta akadémikusok, természetesen lankadó erővel s fogyatkozó termékenységével. Kívánatos, hogy a költészet ez ága újabb erővel is frissítsék fel. Kozma Andor kilencz év óta folytonosan és lankadatlan, egyre növekedő erővel s fejlődő tehetséggel gyarapítja lyrai költészetünk virágos kertjét. 1889-ben jelent meg *Tegnap és a ma* czím alatt első versgyűjteménye, melyet 1892-ben a második kötet, *Korképek*, 1893-ban a harmadik, *Versék* czím alatt követett; legutóbb pedig 1898-ban a legizmosabb *Szatirák* koronáztak meg. Első gyűjteményében már kész verselőnek bizonyította magát. A költői forma, a hang, a mérték, a rim megközelíté a tökéletességet. Arany János tanítványa (nem utánzója) e részben határozottan felülmulja kortársait, kiknek nagy része vagy pongyola s a forma-érzéknek hiányával van, vagy erőltetett és mesterkélty; az ő verse könnyen foly s mintegy önként terem. Első kötetében inkább csak a kedély s a képzelet mutatkozik, a költészet e két eleme. De később már az eszme, a megfigyelés, a humor, sőt a szatira ereje is járul ezekhez, a nélkül, hogy az előbbi tulajdonok vesztenének valamit fényökből vagy lankadnának erejökben. A *Korképek*ben már a leíró elem s a tanköltemény sajátságai is mutatkoznak; elevenen jellemzi a természet képeit s az embert és a társadalmat, majd meleg szeretettel, majd humoros hangulattal; itt-ott a szatirai hang megszólalásával is, ennek még maró-lugja nélkül. Ez már legújabb kötetében, a *Szatirák*ban lép előtérbe. Ezek nem a Horác és Juvenál szatirái, bizonyára; nem oly mélyek, nem oly vérig ostorozók, még nem is oly komoly szigorúsággal ítélők. De a klasszikus Róma szatirái ma nem is volnának oly kelendők, sem oly hatással nem bírnának. Annál több bennök a kedélyesen metsző humor, az éles megfigyelés s a játszi forma tökélye. Tárgyai szintoly gazdagok s az emberi, családi, társadalmi és politikai életre minden irányban kiterjedők és behatók. Erősen tüntetik föl s játszva ostorozzák a mai

kor gyengeségeit és bűneit, mint a *Csinált világ*, a *Kérem és köszönöm*, a *Tiszta választás*, a *Szocialisták*, *Agrár szocializmus*, a *gúnyoros Hölgyparlament*, az eleven humorú s meglehangú *Óh Budapest*, a *Fűt*, a *Nyelvészet*, a napi sajtó embereinek szóló csipős *Csitt*, a *Quanta Species*, a *Jótekonyság* címűek s talán mindenek fölött a *Gyermekek*, a ferde gyermeknevelésről. A lyrai költészeten kívül jó sikerrel műveli Kozma az elbeszélő prózai irodalmat is, két kötet (Próza 1893. — Humoros históriák 1896.) beszélyével s rajzával, melyekben finom megfigyelés, humor s jellemző lélekrajz nyújt kellemes olvasmányt. Végre meg kell emlékeznem a napisajtóban is szorgos és sikeres működéséről. A Nemzetben hetenként ad prózai, a Pesti Hírlapban verses tárczákat. Ezekben elmésen kíséri a hét eseményeit, érdekeit s hangulatát. Hogy az ilyen, hetenként kötelező dolgozatok nem mindig bírhatnak magasabb irodalmi becsesél: gondolható; de a szellem elevensége, a humor — a nélkül hogy sértővé válnék, kedélyes játszásága s (versszakban) a verselés olykor bámulatos virtuositása soha sem hiányzik. Ez irodalmi munkásságon túl még egy szempont teszi ajánlatossá Kozma Andor megválasztását az Akadémiába: s ez az I. osztályban számos, évenként előforduló költői pályázatok sokasága, melyek mindegyikére 3—5 pályabíróra van szükségünk. S Kozma e téren is tiszta ítéletének és lelkiismeretességének jeleit adta a Kisfaludy-Társaság pályázatain, melynek tagja. Mindezek alapján Kozma Andort ajánlom a M. Tud. Akadémia I. B) osztályába levelező tagul.

Id. **SZINNYEI JÓZSEF** hirlapkönyvtári igazgatót levelező tagul ajánlja Zichy Antal t. t. Irodalmunk egyik legrégibb, legértesebb munkását az I. osztály B) alosztályába levelező tagul ajánlom idősb Szinnyei József királyi tanácsost és a nemzeti múzeumi hirlapkönyvtár igazgatóját, legjelesebb bibliographusunkat, ki négy évtized óta fáradhatatlanul szolgálja több téren irodalmunkat. Régibb művei főleg a nemzeti színészet és a hazai hirlapírás történetével foglalkoznak, s művelődéstörténelmünk számos lapját derítették fel. De legbecsesbek könyvészeti és életrajzi munkálatai. Négy nagy kötetre terjedő történeti — irodalomtörténeti — és természettudományi repertoriumai, már a VI-dik kötetig előre haladt „Magyar írók élete és művei“ cz. nagy műve, mely úgy az összehordott anyagnak imponáló tömege, mint a páratlan szorgalommal felkutatott adatok megbízhatósága által valóságos forrásmunkává vált, melyet senki sem nélkülözhet, a ki hazánk kultúrtörténetének bármely ágával vagy korszakával foglalkozik. Ezekhez járul számos kisebb, hasonló irányú tanulmánya és értekezése, melyek a szerző kifogyhatatlan ügyszereztét és sokoldalú tájékozottságát igazolják. Úgy érzem, hogy némileg egy kései elégtétellel is tartozunk neki, s beválasztásával régi kötelességet rónánk le.

AZ I. OSZTÁLYBA:

Dr. **KONT IGNÁCZ** hazánkfiát, a párisi Collège Rollin tanárát, *külső* tagnak ajánlja **Ponori Thewrewk Emil** rendes tag. A mi magyar nyelven írt szakdolgozatait illeti, csak annyit említek, hogy „Lessing mint philologus“ és „Seneca tragédiái“ című értekezései a M. T. Akadémia kiadványai sorában jelentek meg, hogy ő az Egyetemes Philologiai Közlönynek 20 év óta rendes munkatársa s mint ilyen, mióta Franciaországban működik, rendszeresen ismerteti velünk a legjobb francia philologiai irodalmat. Hogy francia nyelven írt munkái milyen sikert arattak, mutatja tanári pályáján való előmenetele s az az elismerés, a melylyel azokat a kritika egyhangúlag fogadta. Már ennyi is elég ok volna arra, hogy Kontot a szóban forgó kitüntetésre ajánljam. Úgyde neki egy különös érdeme van, a melyért őszinte hálával tartozunk. Magyarország irodalmának, Akadémiánk működésének ő legavatottabb, legbuzgóbb ismertetője külföldön. „La Hongrie littéraire et scientifique“ című terjedelmes munkája, melyet Magyarország ezeréves fennállásának ünnepe alkalmával bocsátott a világ elé — itt-ott találkozó hibái és hiányai daczára — a maga nemében oly kiváló, hogy a francia Akadémia a Montyon-díjjal tüntette ki. Bizton reménylem, hogy a mi Akadémiánk is szívesen nyújtja neki hála fejében azt a kitüntetést, a melyre őt ajánlani bátorodom.

A) II. OSZTÁLYBA:

GRÓF APPONYI ALBERT orsz. képviselőt *tiszteleti* tagul ajánlja **Tóth Lőrincz** r. t. A Magyar Tud. Akadémia II. osztályában üresedésben levő két tiszteleti tagsági hely egyikére lelkem legjobb meggyőződésével ajánlom gróf Apponyi Albert országgyűlési képviselő urat, s a Kisfaludy-társaság rendes tagját. Tudjuk mindnyájan, hogy ő nemzeti parlamentünknek 1872 óta, midőn 26 éves korában a szent-endrei kerületből képviselővé választatott, tehát több mint egy negyedszázad óta, egyik elsőrendű vezérszónoka, s a magyar faj egyik legműveltebb fia. Ha a szónoklat ereje, melyben a gondolatok gazdagsága, a logikai rend és szabatosság a nyelv szépségével s kristályszerű tisztaságával s a kellemesen zengő hang bűbájával egyesül, oly kiváló tulajdon, melyet a M. T. Akadémia választásainál ekkorig is méltányolni szokott, úgy kétséget nem szenvedhet, hogy gr. Apponyi Albert, ki a parlamenti szónoklat művészei közt első sorban áll, a javaslatba hozott kitüntetést kiválólag megérdemli. — Az Akadémia alapszabályai 14-ik §-a szerint, a tudomány s irodalom professzionátus művelőin kívül, oly férfiakat is választhat tiszteleti tagjainul, kiktől állásuk s befolyásuknál fogva disze s java öregbedé-

sét várja. Ezt gróf Apponyi Alberttől magas társadalmi helyzeténél, s a tudomány és művészet iránt tanúsított meleg rokonszenvénél fogva, biztosan várhatja. De ő, mint író is, nyomtatásban megjelent műveiben a magyar stíl oly mesterének tűnik fel, kinek tollával nem sokan dicsekedhetnek. — Bizonyítják ezt 1897-ben két kötetben kiadott „Beszédei“, melyek két nagy kötetben foglaltnak, s nemcsak országgyűlési, követjelentési és programbeszédeit, hanem egyéb alkalmi s ünnepi beszédeit is felölelik. Az első kötet 738, a második 762, összesen 1500 lapot töltenek be. E nagy munkához járul a Kisfaludy-társaságban 1895 febr. 10-kén tartott székfoglaló értekezése, mely e társaság 1896. évi Évlapjai XXIX-ik kötetében 188—215. lapon jelent meg, melynek czime: „*Aesthetika és politika, művész és államférfiú*“ s ugyan-e társaság ez idei nagygyűlésekor gr. Dessewffy Aurél, szellemrokona felett tartott emlékbeszéde s jellemrajza, továbbá a gr. Széchenyi István felett 1892 febr. 22-én a nemzeti Casinóban, s Kossuth Lajos felett 1894. márcz. 23. ennek temetése alkalmával tartott emlékbeszéd. — Azon erős hitben, hogy e kiváló tehetségű férfiú, az összes társadalmi tudományok alapos ismerője s művelője, ismert nemes kötelességérzeténél fogva, az Akadémia gyűléseiben s eszmecseréiben leendő szorgalmas részvéte, s az eddiginél még terjedtebb s tömegesebb irodalmi munkássága által a M. T. Akadémiának évről-évre több érdemet összehalmozó s kincsét gyűjtő tagja s hive lesz: — megválasztatását lelkiismeretesen ajánlom. — **UGYANŐT** ajánlja Acsády Ignác l. t. Csaknem harmincz esztendő óta törhetetlen hévvel, sohasem csüggedő buzgalommal, ékesszólásának elbűvölő erejével, ragyogó tollával, nemes egyéniségének súlyával szolgálja nemzetünk legszentebb eszményeit. A legelsőek egyike azok sorában, kik a magyar műveltség, a magyar tudomány és művészet, a nemzeti polgárosodás felvirágoztatásán férfias kitartással, önzetlen hazafisággal munkálkodnak. Akadémiánk legszebb hagyományai közé tartozik, hogy legjobbaink hírnevét a maga dicsőségével szokta összefűzni s e hagyományaihoz fog hű maradni, midőn gr. Apponyi Albertet tagjai sorába igtatja. — **UGYANŐT** ajánlja Asbóth János l. t. Látjuk, hogy vannak, a kik elegendő jogezimnek tartják az akadémiai tagságra, ha valaki valamely tudományos vagy a tudományokkal kapcsolatos intézetnél kisebb-nagyobb ideig alkalmazásban van és némi adatokat és ismertetéseket is publikált, ellenben szégyenszemmel nézik, a ki sem ilyen hivatalban nincs, sem kenyerét nem keresi valamely tudomány után, vagy legalább tudomány körül. De ha azt akarjuk, hogy a nemzet szellemi élete, szíve lüktessen a Magyar Tudományos Akadémiában, ha helyre akarjuk állítani régi tekintélyét, népszerűségét, ha nem a nemzet közönyét, hanem érdeklődését akarjuk, ha nem akarjuk, hogy idővel középtanodai tanár-egyesületté sorvadjon, hanem állja meg eredeti rendeltetésének színvonalát, akkor a Magyar Tudományos Akadémiában egyesítenünk kell

mindazt, a mi a magyar nemzetnek magyar szóban megnyilatkozó szellemi fénye. És ebből a szempontból gróf Apponyi Albert első helyen áll. Nézeteink eltérhetnek sokban vagy egészben. De nem ez a kérdés. A contestáció teszi a szellemi életet. A hol csak egy irányt, csak egy felfogást tűrnek, ott a szellemek meddősége, az eszmék megesontosodása kezdődik, a byzantinismus uralkodik. Bármit helyeseljünk vagy ellenezzünk gróf Apponyi Albert politikai szónoki működésében, mint politikai szónok a legnagyobbak egyike, az volna a legnagyobb nemzetek közt is. Szellemi látköre universális, a szak- és szakocskakorlátoltság e napjaiban. Magyarsága tökéletes, mintaszerű, midőn a politikusok, szak- és hírlapírók jó része már nem tud magyarul írni. Kiválóan művelője a magyar nyelvnek, sőt fejlesztője. Mert ennek a férfias, hangzatos, csengő-zengő magyar nyelvnek, melynek legszebb hatásai éppen a szónoklatban vannak, oly erőit, oly bájait, oly hangszerelését fejtette ki, melyeket nem találunk előtte. Játszik a szívnek minden húrján, a legszárazabb anyagnak tündöklést tud adni, nemes előkelőséget a legelfajultabb vitának. Szónoklatainak compositiója harmonikus és imponáló egész az improvisációig. Fejtetgetése, bonczolása, a felölelt eszmék és szempontok gazdagsága mellett is mindig átlátszóan tiszta-világos, szoros kapcsolatában, mintha önként folya, indokolása nemes és felemelő, humora, ha ehhez folyamodik, derűs és felderítő, iróniája finom, elegáns és kiméletes és a nemes izlés nem hagyja el ezekben, valamint felháborodásában sem. Persuasiója magával ragad, felháborodása felemel. Ha nem is tartozik ide, de tartozik a szónok jellemzéséhez az a mód, a hogyan szellemi alkotását támogatja az előadás művészete, a magas alak tartásának keresetlen előkelősége, a merészen metszett arczatnak s a taglejtésnek nyugodt és mégis minden hatásra képes játéka, a bűgő hangnak az a gazdag modulációja, melyen mondhatni zenei művészettel úgy uralkodik, hogy dissonantiába a teljes hévnek, sőt szenvedélyének ritka pillanataiban sem esaphat át. Az ilyen szónok érteti meg, hogy miért sorolták a régiek a szépművészetek közé a retorikát. De ha ezért, és szónok egész jelleménél fogva magának követelhetné gr. Apponyi Albertet az Akadémia nyelv- és széptudományi osztálya is, a II. osztályba sorolja őt az, hogy szónoki működését csaknem kizárólag a politikai vitáknak szentelte és ezekben a politikai és társadalmi problémák megoldását lényegesen előre vitte. Mert jóllehet nálunk nem érvényesül a pártok váltógazdasága, téves azt hinni, hogy az ellenzéki eszmeharczosok működése meddő. Ellenkezőleg. Folytonosan látjuk, habár gyakran későn és nehéz vajdaságok közt is, eszméik átszivárgását és érvényesülését az állandó uralomban levő párton és éppen gróf Apponyi Albert működése ennek egyik legesattanásiabb bizonyossága. Jelöltsége felmerült ismételve. Tavaly elűtetett azzal, hogy ha előbb más nagy szónokát választjuk meg a képviselőháznak, akkor e praecedenssel meg lesz könnyítve gróf Apponyi Albert meg-

választása is. E praecedensre nem volt ugyan szükség, mert az Akadémiának már azelőtt is voltak tagjai, a kiknek működése kizárólag politikai volt. De miután most már az a másik nagy szónok meg van választva, diszére mindenesetre az Akadémiának, hinni kell, hogy gróf Apponyi Albert megválasztása ezúttal meg lesz egyhangúlag. — **UGYANÓT** ajánlják **Concha Győző** és **Földes Béla** I. tagok. Az alapszabályok 14. §-át, a mely szerint „a tiszteleti tagok ... oly tudomány pártoló hazafiak közül választandók, kiknek meggyerése által az Akadémia disze és java gyarapodását várja“, szerény véleményünk szerint, osztályunk senkire méltóbban nem alkalmazhatja, mint gr. Apponyi Albertre. Parlamentünk első szónoka. Szónoki művészetével a vitakozó és kifejtő, a lelkesítő és előterjesztő, a kedélyes és a gúnyos, a rögtönző és a tervszerű előadásnak nagyon is eltérő neveit összhangzó egészszé birja összeolvasztani. Vitakozási modorának lovagiassága lefegyverzi ellenfeleit, ötletei derűtségre hangolják, kifejezési módjának szingazdag, plasztikus képei gyönyörködtetik valamennyi hallgatóját. De mesteri bevégzettségét attól nyeri szónoklata, hogy benne az emberi élet tudományának minden vidékén nyilvánuló szakszerűség általános bölcselemi forrásokból táplálkozik és soha sincsen elszigetelve az ember egyetemes érzelmi világától. Gr. Apponyi Albert parlamenti működésének ez a tudományos háttére reánk a fő indító ok tiszteleti tagul leendő megválasztására. Nemzetünk életében mély nyomokat hagyó parlamenti működése állandó hódolat a tudomány, de különösen a társadalmi tudományok iránt. És a nemzetre gyakorolt hatásának, még az ellennézetűeket is nem egyszer meggyőző vagy legalább elismerésüket kivívó álláspontjának kulcsa, szónoklatának mesteri formája mellett, talán nem tévedünk, abban keresendő, hogy gr. Apponyi Albert, azonképen mint a tudomány, soha sem áll egyoldalú szempontok hatalma alatt, hanem a közélet összes erőinek mérlegelésével szerkeszti a nemzeti élet irányainak tervezetét. Csak ez által válhatott, hosszas ellenzéki állása mellett is, nem egy irányban a nemzet eszme- és érzelmi világának megtestesítőjévé. Az alapszabályok kívánta tudománypártolásnak jobb módja talán nincs is, mint a tudomány bevitele az életbe. Gr. Apponyi Albert az élet legmagasabb sphaerájába, a nemzet országló életébe viszi át, tőle ennél fogva Akadémiánk javának gyarapodását épp oly bizton várhatjuk, mint páratlan egyéniségétől disze emelkedését. Mindezek alapján mély tisztelettel ajánljuk a T. Akadémiának, méltóztassék gr. Apponyi Albertet tiszteleti tagul megválasztani. — **UGYANÓT** ajánlja **Csaplár Benedek** lev. tag. Ajánlásának részletes megokolását merőben fölöslegessé teszi a köztudomás Apponyi Albertnek, az európai nevezetességű szónoknak, a mily tágkörű, oly mély alapú tudományosságáról több más irányban is, de főleg az államjogi s társadalmi ismeretek terén. Erről föltetsző tanúságot tesznek irodalmi tekintetből véve is nagy jelentőségű mű-

vei. A M. T. Akadémia tiszteleti tagjainak sorába igtatásával leginkább önmagát fogja megtisztelni.

KAUTZ GYULA rendes tagot *tiszteleti* tagul ajánlja Földes Béla l. t. Az alapszabályok 13. és az ügyrend 12. §-ának megfelelően, dr. Kautz Gyula akadémiai rendes tagot tiszteleti tagságra ajánlom. Midőn most közel 40 éve Kautz Gyulának a nemzetgazdaságtan irodalmáról szóló nagy munkája megjelent, a külföldi tudomány meglepetéssel vette a fiatal tudós kápráztató olvasottságról tanúskodó munkáját. Az e műben megnyilatkozó tudományos jellemet Kautz mindvégig megőrizte; fáradhatatlan bűvárlással és a tudományhoz való tántoríthatatlan ragaszkodással dolgozott mindig és munkája úgy a tudománynak, mint hazájának kiváló hasznára vált. Az államtudományokat ő emelte nálunk európai színvonalra; irodalmi munkáiban és tanításában mindig a legelsőkkel iparkodott lépést tartani. Vonzalma a nemzetgazdasági eszmék történeti fejlődésének megfigyelése iránt erőt adott neki az óriási nehézségek leküzdésével megalkotott azon nagyértékű, gazdag irodalomtörténeti tárházat képező, munkájához, melyben a nemzetgazdaságtani eszmék történeti fejlődését hazánkban megírta. Tevékenységében egyesül a történetbölcselelő a nemzetgazdával, a tudós a hazafival, a kész mester a folyton tanulni vágyó és ifjú tűzzel a tudomány iránt érdeklő adeptussal. Az Akadémia a tiszteleti tagsággal való megtiszteltetésével magát is megtiszteli, a tudománynak, a tudomány iránti áhítatos tiszteletnek és nem lan-
kadó lelkesedésnek pedig babérkoszorút nyújt.

A II. OSZTÁLY A) ALOSZTÁLYÁBA:

Gróf **ANDRÁSSY GYULA** orsz. képviselőt *levelező* tagul ajánlja Kautz Gyula r. t. A folyó évi nagygyűlési választásokra való tekintettel, a tisztelettel alólirott, a II-ik osztályban betöltendő levelező-tagsági helyek egyikére, ajánlja Andrássy Gyula gróft. Nevezett jelölt 1896-ban „Az 1867-iki kiegyezésről” czimű terjedelmesb művének közzétételével széles körökben méltó feltűnést keltett és újabb publicistikai irodalmunk legkiválóbb képviselőinek sorába helyezkedett. — Andrássy gróf említett dolgozata (a melyre a t. alulírott ez ajánlatát alapítja) az utóbb lefolyt két-három évtizedben megjelent közjogi-politikai művek közt egyike a legértelmesebbeknek; és annyiban, hogy a 67-iki nagy újjáalakulási időszak mozgó eszméit, folyamatát és alkotmányjogi eredményeit szellemesen és alaposan összefoglalva, az ellentétes iránylatokat beható ítészettel elemzi, és az épp oly nagy mint fontos feladványt hazánk jelene és jövője szempontjából, igazi államférfiúi felfogással tárgyalja: — maradandó értékű s teljes méltánylásra érdemes elmetermékeknek tekintendő. A t.

alulírott ezek szerint azon meggyőződést bátorkodik kifejezni, hogy Andrassy Gyula grófnak Akadémiánk tagjává való megválasztása egyfelől az illetőre nézve kitüntető elismerést képezend, de másfelől Akadémiánk szakművelői körének is diszt emelendi; amiért is őt újólág melegen ajánlani, el nem mulaszthatom. — Nem tartván szükségnek még külön arra utalni, hogy Andrassy gróf szóban lévő munkája, Akadémiánk által taval már más irányban is ki lett tüntetve. — **UGYANŐT** ajánlja Tóth Lőrinez r. tag. Az Akadémia II. osztályában üresedésben levő levelező-tagsági helyek egyikére mély tisztelettel van szerencsém ajánlani gróf Andrassy Gyula urat, kinek 1896-ban megjelent „Az 1867-iki kiegyezés“-t tárgyaló terjedelmesb, s mély ítélettel és nagy tudással irt műve a közelebbi években megjelent közjogi-politikai művek egyik legjelesbiké, s mint ilyen az Akadémia által már nagy kitüntetésben részesült, s biztos reményt nyújt, hogy a tisztelettel ajánlott, ha az Akadémiában széket foglal, ennek diszt emelni, s a szakművelő tudós körben hatályosan munkálkodni lesz hivatva, s nemes kötelelességérzete által ösztönözve.

Dr. **BOKOR JÓZSEF**-et *levelező* tagul ajánlja Pauer Imre r. tag. Már több ízben volt szerencsém dr. Bokor Józsefet, a „M. Phil. Szemle“ s a „Pallas Nagy Lexikoná“-nak volt szerkesztőjét a M. T. Akadémia II. osztályának A) alosztályába lev. tagul ajánlani. Mostani ajánlatomat kiváltképen az indokolja, hogy Bokor József éppen az idén végezte be a „Pallas Nagy Lexikoná“-nak nagy munkáját, a melylyel kétségkívül nagy szolgálatot tett a magyar tudományosságnak. Kiválóan jeles philos. és paedag. dolgozatainak pedig, melyeket a Lexikonban közölt, valóban rászolgált a lev. tagságra.

Dr. **THIRRING GUSZTÁV**-ot, a székesfővárosi statisztikai hivatal aligazgatóját *levelező* tagul ajánlják Kautz Gyula r. t., Körösi József és Ráth Zoltán lev. tagok. Dr. Thirring Gusztáv másfél évtized óta kiváló buzgalommal és szép sikerrel működik a statisztika és a földrajz terén, mint a székesfővárosi statisztikai hivatal aligazgatója pedig ezen hivatal számos kiadványainak főmunkatársa és egyáltalában ezen tudományos intézet egyik főtámaszának tekintendő. A legilletékesebb tudományos szakkörökben már 10 évvel ezelőtt is oly elismerést tudott magának kivívni, hogy Hunfalvy János boldogult tagtársunk halála ágyán ő reá bízta Egyetemes Földrajza utolsó kötetének befejezését, mely 1890-ben Thirring szerkesztésében meg is jelent. A tudományos működése iránt tanúsított hízegő bizalom jelét abban is föl lehet ismerni, hogy a székesfőváros tanácsa, daczára annak, hogy a szabályrendelet a hivatal kiadványai kiadását az igazgatónak tartja fenn, megengedte, hogy egyes hivatalos munkák Thirring neve alatt is megjelenjenek. Munkabírásának és alaposságának újabb fényes jelét csak az imént a Pallas Lexikonjában adta megint, mely nagy

nemzeti irodalmi emlék létrehozásában neki kiváló része volt, a meny-nyiben a Magyarországra vonatkozó összes földrajzi cikkek, melyek számszerint nem kevesebbet mint 7260-at tesznek és az egész Lexikonnak jelentékeny részét (mintegy 1200 hasábot) képviselik, az ő tollából kerültek ki. Életrajzi adat gyanánt fölemlítjük, hogy Sopronban, 1861 december 25-én született, a budapesti egyetemen 1884-ben bölcsészettudorrá, a rá következő évben pedig középiskolai tanárrá avatott; 1884-től 1888-ig az anthropologiai tanszék mellett mint egyetemi tanársegéd működött; 1887—1890-ig a Magyar Földrajzi Társaság titkára volt, jelenleg pedig annak választmányi és levelező tagja; a Budapesten tartott nemzetközi közegészségügyi és demographiai congressus kebelében és az ezredéves kiállítás statisztikai osztályában mint titkár működött; 1894 óta a magyar orvosok és természet tudósok vándorgyűlésének, 1895 óta az országos közegészségi egyesület választmányának tagja és ez utóbbi egyesületnek osztályjegyzője is, 1896 óta pedig a budapesti egyetem bölcsészeti karán a demographia magántanára. A székesfőváros statisztikai hivatalába 1888-ban lépett be és itt rendkívüli buzgalma, sokoldalúsága és tudományos képzettségénél fogva már 1892-ben szaksegédnek, 1894-ben pedig aligazgatónak választott. 1894-től fogva az országos statisztikai tanács tagja is volt. Az akadémiában két ízben tartott felolvasást, ú. m.: 1887 ápril 14, China égalji viszonyairól, mely egészen új észleléseken alapuló munkát a Berlinben megjelenő Meteorologische Zeitschriftben látott napvilágot, 1895 decz 9-én pedig a magyaroknak Amerikába való kivándorlásáról. Dr. Thirring igen gazdag irodalmi működésre tekinthet vissza, a mint ezt munkáinak idemellékelte jegyzéke igazolja: a) *Statisztika, demographia*. 1. Budapest az 1891-ik évben A népleírás és népszámlálás eredményei. I. kötet. Budapest, 1894. Körösy Józseffel együtt. 2. Ugyanaz II. kötet. Budapest, 1895. Körösy Józseffel együtt. 3. Die Natalitäts- und Mortalitäts-Verhältnisse ungarischer Städte in den Jahren 1878—1895. Budapest, 1897. Körösy Józseffel együtt. 4. Budapest székesfőváros Statisztikai Évkönyve. I. évfolyam 1894 (visszapillantásokkal az 1874—93. évekre. Budapest, 1896.) 5. Budapest székesfőváros Statisztikai Évkönyve. II. évfolyam 1895—96. (Sajtó alatt.) 6. Budapest gyermekegészségügyi viszonyai. Az orsz. közegészségügyi egyesület pályadíjával kitüntetett munka. Budapest, 1896. 7. Budapest közegészségi és közművelődési viszonyai. A VIII. nemzetközi közegészségi és demographiai congressus végrehajtó bizottságának megbízásából. Budapest, 1894. 8. Budapest főváros 1896. évi népmozgalma. (Különlenyomat a Stat. Havi Füzetekből.) 1897. 9. A magyarok kivándorlása Amerikába. Felolv. a m. t. akadémia II. oszt. 1895. december 9-én tartott ülésében. Budapest 1896. 10. A fővárosi szegény néposztályok lakásai. Adalék a nagyvárosi háztartások összetételének ismeretéhez. Budapest, 1894. 11. Budapest székesfőváros statisztikai hivatalának története. 1869—1894. Budapest

1894. (Ugyanaz németül.) 12. A felvidéki kivándorlás hatása népese-
désünkre. (Különlenyomat a Budapesti Szemléből.) Budapest, 1898.
13. A bevándorlás hatása Budapest népességének alakulására. (Külön-
lenyomat a Főv. Statisztikai Havi Füzetekből.) Budapest 1893. 14.
Budapest. (Különlenyomat a Pallas Nagy Lexikonából.) Budapest, 1894.
15. A népszámnak évről-évre való szabatos megállapításáról, tekintet-
tel Budapestre. (Különlenyomat a Főv. Stat. Havi Füzetekből.) Buda-
pest, 1893. 16. Városaink népesedési viszonyai százhusz évvel ezelőtt.
(Különlenyomat a Földrajzi Közleményekből). Budapest, 1898. (Sajtó
alatt). 17. A természetes népmozgalom és a vándorlások szerepe népe-
sedésünk szaporodásában. (Közgazdasági Szemle. 1893.) 18. Der
Wanderzug der Ungarn. (Oesterr.-ungar. Revue, XVI. köt. 1895.) 19.
Das Wachsthum Budapest. (Oesterr.-ungar. Revue, XIII. köt. 1893.)
20. Andree's „Globus“ und die Magyarisierung. (Ungar. Revue 1892.)
21. Budapest, székesfőváros Statisztikai Zsebkönyve. I. évf. 1894.
Budapest 1896. 22. Der Einfluss der Wanderungen auf die Gestaltung
der Bevölkerung von Budapest. (Jelentés a VIII. nemzetk. közegészs.
és demogr. congr. munkálatairól. VII. k.) — b) *Földrajz, meteorologia.*
1. Hunfalvy János Egyetemes Földrajza. III. kötet. Éjszaki és Közép-
Európa földrajza, különös tekintettel a néprajzi viszonyokra. Hunfalvy
János hátrahagyott kéziratai alapján befejezte és sajtó alá rendezte.
Budapest 1890. 2. Magyarország földrajza és statisztikája. A Pallas
Nagy Lexikonában. Összesen 7260 czikk, mintegy 1200 hasáb terjede-
lemben. 3. Beiträge zur Kenntniss des Klimas von China. (Meteorolo-
gische Zeitschrift. Berlin 1887.) 4. Sopron és környékének hőmérsék-
leti viszonyai. Adalék Magyarország égalji viszonyainak ismeretéhez.
Budapest, 1885. 5. Hölzel Földrajzi képei. Magyarázó szöveg. Buda-
pest 1891. 6. Magyarország kézi atlasza. 75 térkép. Tervezte Gönczy
Pál, a térképeket revidiálta és szövegét írta Th. G. Budapest, 1895.
7. A Fertő és Vidéke. (Különlenyomat a Földrajzi Közleményekből.)
Budapest 1886. 8. A Rozáliahegység (Földrajzi Közlemények 1884.)
9. Újabb adatok Magyar László életrajzához (Földr. Közlemények
1888.) 10. Vázlatok a Pojána Ruszka hegységből (Magy. Kárpátgeol.
Évkönyve 1885.) 11. Úti rajzok Árva vármegye déli részéből. Igló, 1887,
12. A Budai hegyvidék, Szent-Endre és Visegrád vidéke. (Különlenyo-
mat az Osztrák-magy. monarchia írásban és képen cz. műből.) Buda-
pest 1893. — c) *Fordítások.* 1. Hartmann Róbert: Az emberszabású maj-
mok és szervezetők. (Kiadja a m. k. természettud. társulat.) Budapest
1888. 2. Jankó János: Das Delta des Nil. (Jahrb. d. ung. Geol.
Anstalt.) Budapest.

A II. OSZTÁLY B) ALOSZTÁLYÁBA:

MÁTYÁS FLÓRIÁN lev. tagot *rendes* tagul ajánlja Pauler Gyula r. t. «Ritka az olyan író nemcsak nálunk, de másutt is, ki annyira kerülve, sőt megvetve a nyilvánosságot, oly zajtalanul és mégis oly sikerrel működik, mint *Mátyás Flórián*. Mit köszönhet neki történeti nyelvészetünk? nem ide tartozik fejtegetni, arra nem is mernek vállalkozni. De igen is ide tartozik annak méltánylása, hogy neki, a szerény magánembernek köszönhetjük, hogy Szent István legendájának, a Képes krónikának megállható kritikai kiadását bírjuk, s hogy a dubniczi krónika egyáltalában megjelent, és végre, hogy még egyet, de a *legfőbbet* emlitem, az ő nevéhez fűződik annak a sokat vitatott, régi történetünk szempontjából *oly fontos kérdésnek megoldása*: melyik Béla királynak volt jegyzője Anonymus? mert *azt eldöntötte*». E szavakat írtam a Századok 1895-iki folyamában, Mátyás Floriánnal *polemizálva*, s ezeket vagyok bátor most, a tagajánlások idejében, hogy ne hosszadalmaskodjam, a tiszteelt osztály előtt ismételni, még csak azt tévén hozzá, hogy tagtársunk, ki az idén tölti be nyelzvanadik évét, és osztályunk *legrégibb* levelező tagja, még most sem pihen, s csak nem is rég, tavaly ősszel és harmadéve, hallottuk üléseinken «Történeti egyezések és tévedések», «Pogány szokások őseinknél». Roger és Tamás esperesek a nagy tatárjárásról czimű értekezéseit, melyekben, mint munkáiban általában, alapos tudás mélyreható eredeti felfogással párosul és olykor meglepő eredményeket tud felmutatni. Az Anonymus-kérdésben Mátyás Flórián neve befejező korszakot jelent! Ajánlom a II. B) alosztályban akadémiai rendes tagságra. — **UGYANŐT**, mint az Árpádok korának kritikai alapos forrásművelőjét, kiadóját és feldolgozóját, a II. osztályba *rendes* tagnak ajánlja Szilágyi Sándor rendes tag.

Dr. **BOROVSKY SAMU** m. tud. akadémiai irodaigazgatót, a m. történelmi társulat, a m. néprajzi társaság s a m. heraldikai és genealogiai társulat választmányi tagját *levelező* tagul ajánlja **Szentkláray Jenő** lev. tag. Fő munkái: 1. *A dákok*. Ethnographiai tanulmány. Budapest, 1883. Sikertült recapitulatioja annak, a mit e népről ekkoráig tudunk. Délmagyarország történetírói mint forrásművet gyakran használják. 2. *A honfoglalás története*. A művelt közönség számára Budapest, 1894. Önálló felfogással írt jeles munka, mely számos figyelemre méltó új szempontot emel ki, tárgyát minden oldalról megvilágítja s a mellett formailag is kiválik. 3. *Csanád vármegye története 1715-ig*. I. kötet. Budapest, 1896. II. kötet. Budapest, 1897. Történeti térképpel. A nagy viszontságokon átment ősi vármegye egyházi és politikai multját bámulatos szorgalommal és széleskörű levéltári kutatások alapján reconstruálja; sok ismeretlen részletet kiderít, számos tévedést helyreigazít és a helyszíni följegyzéseket a történeti ada-

tokkal egybevetve, a vármegyének oly pontos topographiáját adja, hogy a munkát bizvást a legjobb hazai monographiák közé sorozhatjuk. Miután e művet szerző az Akadémia aegise alatt, (a történelmi bizottság megbízásából) írta és adta ki, szinte természetesen látszik, hogy az Akadémia a megválasztás tényével rója le íranta elismerését. E műveken kívül nagyszámú értekezést, könyvismertetést írt Borovszky a tudományos folyóiratokba s napilapokba. A Holzwarth-féle „Világtörténet” számára eredeti feldolgozásban megírta a *hunnok és avarok történetét*. Mint szerkesztő is kiváló tevékenységet fejt ki. Az *Archaeologiai Értesítő* régebbi évfolyamaihoz, úgyszintén a *Turul* 1883—92. évfolyamaihoz gondos név- és tárgymutatókat készített. De legnevezetesebb e részben a *Magyarország vármegyéi és városai* című népszerű nagy vállalkozás, melyet Sziklay János dr.-ral együtt szerkeszt s melyből eddig az Abauj-Torna vármegyét, Fiumét és Vas vármegyét tartalmazó három vaskos kötet jelent meg, pazarul illusztrálva. Nem is szólva akadémiai tisztségviselői minőségben 16 éven át a tudománynak tett szolgálatairól, irodalmi működésénél fogva teljesen rátermett arra, hogy az Akadémia tagjainak sorában helyet foglaljon. Ugyanazért bátor vagyok őt a legmelegebben ajánlani.

Dr. **DEMKÓ KÁLMÁN** főgymn. igazgatót *levelező* tagul ajánlja Thaly Kálmán r. tag. Dr. Demkó Kálmán tanár, a Budapest főváros VIII. kerületében levő állami főgymnázium igazgatója, a magyar művelődés- és jogtörténetet az eredeti kútfőkből merített becses munkák egész sorozatával gazdagította, mely munkák egyikével, „A magyar orvosi rend története”-vel, 100 arany pályadíjat is nyert. Azonkívül alapította a szepesvármegyei történelmi társulatot, melynek évkönyveit, mint titkár, hét esztendeig szerkesztette s a megye és Lőcse város monographiáját, úgy a szepesi prépostság történetét sajtó alá rendezte; Lőcse szab. kir. város gazdag levéltárát a történelmi kutatás czéljaira szakszerűleg berendezé, stb. Mindezen hasznos és érdemes írói s bűvárlati működéséért őt, — főbb műveinek jegyzékét /./ a. idecsatolva — a II. osztály B) alosztályában levelező tagsági helyre megválasztani tisztelettel ajánlom. *Munkái*: 1. *Polgári család-élet és háztartás Lőcsén a XVI—XVII. századokban*. Lőcse, 1882. 2. *Lőcsének erődítése és védelmi rendszere*. Lőcse, 1884. 3. *Szepes vármegye városi levéltárai*. Lőcse, 1889. 4. *A felső-magyarországi városok életéről a XV—XVII. századokban*. Kiadta a M. Tud. Akadémia. Budapest, 1890. 5. *A szepesi jog, keletkezése, viszonya országos jogunkhoz és a németországi anyajogokhoz*. Budapest. Akad. Ért. 1891. 6. *A szepes-szombati krónika*. Egy eddig ismeretlen, a XV. századból való krónikának bírálatos szövegkiadása. Lőcse, 1891. 7. *A magyar orvosi rend története, tekintettel a gyógyászati intézmények fejlődésére Magyarországon a XVIII. század végéig*. 100 arannyal jutalmazott pályamű. Lőcse, 1894. 8. *A szepesi szászok ősi jogélete*. Lőcse, 1896.

9. *Értekezések* 1880-tól a „Századok“-ban, a „Történelmi tár“-ban. Tanügyi, társadalmi cikkek. — A történelmi kutatás czéljaira berendezte Lőcse gazdag levéltárát, 28,252 darabot dolgozva fel 1319—1780-ból. — 1883-ban alapította a „*Szepesmegyei történelmi társulat*“-ot és mint annak titkára kiadta hét évkönyvét és a Szepesség nagy monographiájának már V. és VI-ik: „*Lőcse története*“ és „*A szepesi prépostság története*“ címűeket most nyomattatja.

HÖRK JÓZSEF-et, az eperjesi ev. ker. Collegium volt igazgatóját, jelenleg pozsonyi akadémiái rendes tanárt, *levelező* tagul ajánlja Myskovszky Victor lev. tag. Hörk József tudományos irodalmi működése eléggé ismeretes, 16 önálló nagyobb műven kívül számos értekezése és cikke jelent meg részint egyes lapokban, részint pedig külön füzetekben. Az eddig megjelent műveinek, értekezéseinek s kisebb cikkeinek jegyzéke a tavalyi „*Tagajánlások 1897-ben*“ című füzet hat és fél nyomtatott oldalát foglalja el. Azóta teljesen befejezte „*Az eperjesi ev. ker. Collegium története*“ című kétkötetes művét, munkatársa lett a „*Magyar jogi lexikon*“-nak s közrebocsátotta „*Petőfi vallásos világnézete*“ című művét. Mind tanári, mind irodalmi munkásságáért megérdemli az ajánlott, hogy a tekintetes Akadémia *levelező* tagjai sorába fölvegye.

KANDRA KABOS-t, az egri orsz. levéltár jegyzőjét, kinek ismételve felsorolt jeles irodalmi érdemeihez sorakozik, hogy tavál közzébocsátotta a *Magyar Mythológiáját* (Eger, 1897. 8° XVI + 532 l.), jelenleg pedig kiadja a *Váradí Regestrumot* commentálva, mely a nagygyűlésig alighanem meg fog jelenni, *levelező* tagnak mély tisztelettel újból ajánlani bátorodik Pór Antal, r. tag.

LEHOCZKY TIVADAR-t *levelező* tagul ajánlja Hampel József r. tag. — Lehoczky Tivadar urat, a munkási és beregszentmihályi uradalmaik főügyészét, a műemlékek orsz. bizottságának tagját, valamint a magyar tört. társulat igazgatóválasztmányának tagját, van szerencsém a történelmi osztályba *levelező* tagnak ajánlani. Lehoczky az Archaeologiai Értesítőnek közel harmincz év óta leghivebb és legszorgalmasabb munkatársa és történeti érdekű közleményeivel közel négy évtized óta gazdagítja a Századok, Hazánk, Vasárnapi Ujság és egyéb hazai folyóiratok hasábjait. Beregmegyét évtizedek óta minden irányban áttanulmányozta és tanulmányait 1881-ben három kötetes műben tette közzé. Archaeologiai kutatásait utóbb külön kötetben foglalta össze e czímen: Adatok hazánk archaeológiájához, különös tekintettel Bereg vármegyére és környékére, I. kötet. Az őskortól a magyarok bejöveteléig, 1892. Munkács, 180 l. 480 ábrával. Ha a tekintetes Akadémia Lehoczky Tivadart körébe befogadja, ezzel egy hosszú és érdemekben gazdag írói pályafutás iránt fogja elismerését nyilván-

nítani. Eddigi munkáinak száma a harmadfélszázat túlhaladja, lajstromokat van szerencsém idecsatolni. *Irodalmi munkálatai.*¹ Már évtizedek előtt megjelentek egyes tárczacikkei, így Kirándulás a Kárpátokra s a lomnici csúcsra 1852. (Magyar Hirlap 852. stb.) A munkácsi fegyház (Budapesti Hirlap 1860. 151. sz.). Néhány szó Gömörmegye történeti és népismei viszonyairól (Sürgöny 1861. 79—84. sz.). Tékozlásnak hívta a sülyedést. Beszély István bácsi Naptárában 1863. Ne öl! Ugyanott. Bacsinszky András munkácsi gör. kath. püspök életírása (képpel) és a magyar oroszokról. Ugyanott. Az ugoesamegyei feketeadói templomban levő régi falfestvényekről. Sürgöny 1864. Beregmegye régészeti tekintetben. 1864. Felolvastatott a dunántúli történetkedvelők aug. 31. Győrött tartott IV. gyűlésén. Pesti Napló 1864. 204. sz. A lelkiismeret hatalma. Népmonda. István bácsi Naptára. 1862. A hazaszeretet áldásairól. Pályakoszorúzott mű. Ugyanott. *Magyar-orosz népdalok.* Gyűjtés fordítá Lehoczky Tivadar, kiadja Erdélyi János. Sárospatak, 1864. Előszó I—XIX. 172 lap. — *Magyar-tót népdalok.* Kiadta a Kisfaludy-Társaság. 1866. A hazai nem magyar ajkú népköltészet tára I. kötete. A bereg-ungmegyei hegyalakók. Népismei cikkek. Családi Kör 1865. 16—20. sz. Történelmi adatok. Felvidék című lap Ungváron és Kassán. I—VIII. 1864. Magyar-orosz népdalok. Felvidék I—XII. 1864. Erdélyi János nyílt levele ez ügyben 1864. január 18. Ugyanott. 5. sz. stb. Magyar-szláv népdalok. Felvidék. Kassa, 1865. Bereg vármegye népeségéről. Sürgöny 1869. 193. sz. Az eskü. Beszély a magyarok előkorából. István bácsi Naptára. 1865. Adatok a Drugeth-család czimeréhez. 1874. A hársfalvi fürdő Beregmegyében 1874. Az ausztriai hadsereg hajdani szokásai és intézményeiről. Hazánk és Külföld-ben megjelent 1871-ben. Régi zománczozott rézkancsó. 1868. Archaeologiai Értesítő. Egy jelenet Kaunitz herczeg életéből. Felvidék 1865. Vadászkaland. Ugyanott 1865. A bűvös medve. Beszélygyűjteményben 1860. Egy rémél Lugosnál. Felvidék 1865. Egy jelenet Rousseau életéből. Családi Kör 1865. A Tatárvágás. Néprege. István bácsi Naptára 1865. A szicziiai földrengés 1693. Ugyanott 1866. Betlér nevezetességei. Sürgöny 1859. Aranymondatok. István bácsi Naptára 1862. Kirándulás a galicziai határra 1862. Ugoesai Kankóvár 1862. Török basák aláírásai a 16., 17. századokból. Utazás Máramarosmegyében 1859. Beregszász vésznapjai 1686. január 8. (Bereg 1874. 1. sz.). — *Dolgozatok a Vasárnapi Ujságban.* 1861. Történeti Kalászatok: I. Rákóczy mint keresztapa. II. Enyingi Török Bálint. III. Tűzpróba. Szabó Ferencz kalandja 1621-ben. Régi okmány Koháryról. Aranymondatok a 267., 382., 395., 404. és 572. lapokon. 1862. Történeti kalászatok: IV. Var-

¹ Életleírása közöltetett: 1. Magyar-orosz népdalok című munkában Erdélyi Jánostól 1864. 2. Figyelő. Irodalomtörténeti Közlöny, Abafi Lajostól. VI. köt. 68. lap. 3. Beregvármegyei Naptár 1890. arczképpel, Kórody Sándortól. 4. Pallas-Lexikon XI. köt. 360. lapon. 5. Magyar Társadalom 1897. 2. sz. Szilágyi Gyulától. Arczképpel.

gyasi Daniel János utasítása Rákóczy Györgytől. 1646. V. Kölesön kölesönért. Lengyelek betörése 1657-ben. VI. Magyar oklevél a XVII. századból. VII. A podheringi Rákóczy-ház. VIII. A muzsalyi rejtélyes üreg. IX. A nagyszöllősi vár. X. A kankovári rejtett kincs. XI. A munkácsi királyszek. XII. Hogy mulattak főuraink a régi korban. XIII. Hajdan olcsóbb világ volt. XIV. Egy bűnpör 1711-ből. XV. Valami a magyar nyelvről II. József császár idejében. XVI. Az új itezérlől 1715-ben. XVII. Bebek Katalin menyasszonyi hozománya 1545. XVIII. Rablók üldöztetése 1701-ben. XIX. Árszabály 1698-ban. XX. Lónyay-Jakesi család. XXI. Adózás a XVII. században. XXII. Adóvégrehajtás 1699-ben. XXIII. Tököly Imre és neje Zrinyi Ilona ingóságai a munkácsi várban. Torna vára s a Bebek nemzetség (képpel). Nyalábvár (Királyháza) képpel. Ugocsában Turczon talált ősvilági állatmaradványok. Indítvány a régiségkedvelők számára. 1863-ban: Történelmi kalázasatok: XXIV. Néhány boszorkány- és más ily érdekes per. XXV. Szigorú büntetések 1691-ben. XXVI. Tiszti fizetések hajdan. XXVII. Egy kövér tűzok mint ajándék 1745-ben. XXVIII. Segélyezés a török háborúban 1683—86-ban. XXIX. A szatmári vár elrontásáról 1703. XXX. A kurucz hadseregről. XXXI. II. Rákóczy Ferencz jószívűsége. XXXII. A kurucz hadak költségei. XXXIII. Nyílt levél a vallásügyben 1704-ben. XXXIV. A szatmári vár bevételéről 1704. XXXV. Károlyi Sándor a harezosok feleségeit elűzeti 1707. Fekete-Ardó, képpel. Rákóczy-kastély Munkácsen, képpel. Csaroda, képpel. Varbócz, képpel. 1864. A esetneki régi templom, képpel. 1865. Magyar-tót népdalok. 1866. A jándi ref. templom, képpel. Néhány szó a régi sirokról. 1868. A tiszakerecsényi lelet. 1869. A nyirbátori régi templom. 1870. Még valami a nyirbátori templomról. 1872. Ruthén népdalok a beregi havasok aljáról. — Kirándulás a beregi havasokra (Vas. Ujs. 7., 19., 30. sz.). 1873. Beregmegeyi pogányvárak. — Hajdani fejedelmi lak Munkácsen, képpel. 1874. A szoroskői orosz társaság 1849. (246., 262., 278. sz.). 1875. A fényűzés a mult század elején. — Történelmi ereklje. Okmány a zsibói ütközet-ről 1705. Nemzeti Képes Ujság 1863. 158. 1. — Beregmegeyi régiségek. Római érmek. (Archaeologiai Közlemények VII. köt. I., II. füzetek). — *Dolgozatok az Archaeologiai Értesítőben*. I. évfolyam. 1868—69. A klaesanói halmokról. — A Lovácska hegyen talált barbár éremről. Képpel. — Iványi templom rom. — Hátvidéki obsidiánok. — II. évf. A zorninai halmok felásatásáról s a krajnai halmokról. — Obsidián fegyverekről. — III. évf. A hosszúházi obsidiánok. — A szolyvai hun sírról (1870.). — IV. évf. A beregmegeyi ruthén fatemplomokról (12 képpel). — A bogoszlavi ősrégi földváról. — A leleszi levéltár. — Régi papirosok vízjegyeiről. (Számos ábrával). A leleszi régi vasajtó (képpel). — VI. kötet. Beregmegeyi régészeti leletek (5 képpel). — Levél dr. Rómer Flórishoz a bécsi kiállításról. — VII. kötet. 1872. Őskori régiségek Naszvadon, Komárommegeyében. — Karikával ellátott bronzszekereze. Képpel. — VIII. kötet. Régészeti bűnégszet hazánk

északi vidékein. 1874. — Zólyom, Turócz, Liptó és Szepesmegyékben. — IX. kötet 1875. A dobrócai őskori halmok felásatása Ungmegyében. — XI. kötet. Beregmegyei új leletek. — Egy régi rézkancsó. — Jelen-
tés a pozsonyi történelmi társulati kirándulásról 1877. — Ungvár
némely régisége s a Drugeth-féle ezimer. — III. kötet. 1884. A szádélői
sziklavölgy természetrajzi és régészeti tekintetben. — V. kötet. 1885.
A lázárpataki bronzlelet. Képekkel. — VI. kötet. 1886. Beregmegyei
vaskori lelet. — A ramocsaházi őskori aranylelet. — A klacsanói
gallishegyi vaslelet. — A szolyvai sírról. — VII. kötet. Bereg- és ung-
megyei leletekről, képes táblával és öt ábrával. — XI. kötet. 1891.
Ung- és beregmegyei újabb leletek. — Őskori telepek Beregszászon.
(Felolvastatott az Országos Régészeti és Embertani Társulat gyűlésén
1891. nov. 24.) — XII. kötet. 1892. Az ormódi aranykincs. — Ung- és
beregmegyei újabb leletek. — A dankófalvai bronzlelet (ábrával). —
XIII. kötet. 1893. Beregmegyei régiségekről (képes táblával). — Rej-
télyes dombormű Beregszászról (ábrával). — Turóczmegyei emlékek.
— Ungmegyei régiségekről. — XIV. kötet. 1894. Bereg- és hevesmegyei
leletek. — A királyhalmi sírhalmokról 250., 252., 311., 315. — Fekete-
pataki bronzlelet. — Beregszászi lelet. — Ungmegyei bronztárgyak.
— Lengyel éremlelet. — Dunaföldvár régi neve. — Mészbetétes
disztítésű ereklyék Munkácson. — Kőkori lelet a Kamjánka hegyen.
— XV. 1895. Várkori lelet a Munkács melletti Gallishegyen. — Ásatás
a munkácsi Kishegyen. — Ung-, borsod- és beregmegyei régiségek.
— Bronzkori halászó horog. — XVI. 1896. Beregmegyei újabb régiségi
leletek. XVII. 1897. A mezőkakonyi gót-sír (3 ábrával). — Germánok
emlékei Munkácsnál. — Pulszky-Album, 1884. A nagygesonvai bronz-
lelet (számos képpel). — Régi magyar hadi érdemjel. Nemzet 1886.
— A gallishegyi leletről. „Munkács“ 1886. — Beregmegyei bronzleletek.
Az országos régészeti és embertani társulat évkönyve. — *Dolgozatok*
a Századokban. 1867. I. Történeti Kalászatok. Telegdi Pál sírköve a
XVI. századból. II. A beregmegyei orosznép tüntetése Rákóczy mel-
lett 1738. III. Spankau nyílt parancsa a 13 felső vármegyéhez 1672.
IV. Újabb adatok Munkács vára történetéhez. — 1868. A beregszász-
városi régi pecsét. — 1869. Történeti Kalászatok: V. Báthori Zsófia
gyászjelentése 1681. VI. Gróf Homonnai Drugeth János 1682. — 1870.
Thököly Imre, a kurucz király mint gazda. — 1871. Jelentés a leleszi
levéltár okmányairól. — Beregvármegyei főispánok. — 1872. Bereg-
vármegye keletkezése. — Babonaság és kuruzsolás a XVII. században.
— 1873. Beregvármegyei helynevek származtatása. — Munkács város
pecsétje. — Adatok a középkori istenítéletek történetéhez. — A baj-
vivás. — 1874. A körmöczbányai sziklafeliratok. — 1875. Menyekzői
szabályzat a mult századból. — Hunyadi János kiváltságlevelei 1446-ból.
— 1876. Árszabályzat 1626-ból, Bethlen Gábor fejedelem korából. —
Zrinyi Ilonának utasítása Ujlaki István, Szelepesényi Györgyhez küldött
követe számára 1682. — 1877. Adatok az ősmagyarok felszereléséről.

— A Gebe-család nemessége. — Zrinyi Ilona napjai Báthori Zsófia halála után. Tört. Tár I. — 1893. Koriáthovich Tódor herceg és 1409-iki pere. — 1894. Mióta káromkodnak Magyarországon. — Új adat czigányaink történetéhez. — Quellen zur Geschichte des Fluches bei den Magyaren Ethnolog. Mittheilungen. — 1895. Négyszázados határvillongás a Szepességben. — 1896. Kolonich-alapítvány a Rákócziak korából. — *Dolgozatok a Hazánkban.* (Történelmi füzetek, kiadja Abafi Lajos.) I. kötet. Néhány adat 1848-diki szabadságharcunk történetéhez. II. kötet. A kassa budaméri ütközet. V. kötet. Az 1849-iki galicziai hadjáratról. — Amerikai menekültek. — VII. kötet. Vallási mozgalmak 1841-ben. — Beregmege törekvései önálló magyar nemzeti katolikus vallást alkotni. — Beregmegei boszorkányperek. — VIII. kötet. A golyószóró első megpendítése 1849-ben a munkácsi várban. — Munkácsi vár 1848—49-ben. — IX. kötet. A beregmegei nemzetőrök. — A beregmegei mozgalmak 1841-ben. — Mészáros Lázár beköszöntője. — X. kötet. A székely huszárok és az austerlici békeokmány. XI. kötet. Adatok szabadságharcunk történetéhez. — Pünkösti Gergely honvéd-őrnagy emlékirataiból. — *Dolgozatok a Történelmi Tárbán.* 1887-iki folyam. Munkácsi püspökök sorsa a XVII. században. 1890. folyam. Adalékok a kenézek, oláhvajdák és szabadosok intézményéhez hazánkban I. — Folytatva II. 1893. és III. 1894-ben. — 1895. folyam. A szatmári szücsök 1564-iki privilégiuma. 1897. folyam. Egy 1634. évi követi utasítás. — *Dolgozatok a Turulban.* 1886. IV. kötet. Adatok a Sulyok-család történetéhez. — Czimeres és nemes levelek Beregmege levéltárából. — 1887. V. kötet. Emlékirat néhány erdélyi és magyarországi régi nemes család conjunctiojáról. — Báthory István szakácsának, Krasznai Túr czimerlevele, egy czimmerajzzal. — 1892. A derezeni Dercsényi-család. 1894. XII. k. A Longodári család. — A vásárosnaményi Eötvös-család. — *Dolgozatok az Ethnographiában.* IX. füzet. A magyar-oroszok pásztoréletéből. Felolvastatott a Magyar Országos Néprajzi Társaság 1891. február 28-diki ülésén. — Német telepek Beregmegyében (felolvastatott ugyanott 1892. jan. 30.). — Német népdalok. — 1894. V. k. Kútfők a magyar káromkodás történetéhez. 1895. VI. k. Régi ruthén puskaoptartók (kilencz ábrával). 1897. VIII. k. Újabb adatok a „Székely“ név értelméhez. — *Vegyes dolgozatok.* Beregvármege régi templomairól. Jelentés az országos műemléki bizottságnak. 1877. — Munkács vára. Ugyanott. — A magyar-orosz nép közmondásai. (730 darab, magyarra fordítva, kiadta a Kisfaludy-Társaság XII. évkönyvében 1877. — Vadászati viszonyok a munkácsi és szentmiklósi uradalmakban. Erdészeti Lapok 1878. — Újonnan felfedezett őskori lelet Munkácsen. A Hon 1878. 153. sz. — Őskori telepek a szádélói völgyben Tornamegyében. Ugyanott 215. sz. — Képek a beregmegei havasokról. Kárpátgyelet Évkönyve VII. évf. — Herko Páterről 1884. Pesti Hirlap 261. sz. Tárca. — Kigyós, beregmegei népmonda „Munkács“ 1889. 33. sz. — Olaszországi utazásom. „Munkács“

51., 52. és 1888-iki 1–7. számaiban. — Lembergi utam. Ugyanott 1888. 25–26. sz. — Munkácestől Ázsiáig. Ugyanott 42–47. számaiban. — Kostantinápolyi utam. „Bereg“ 1888. 42–48. sz. — Munkácestől Párisig és Londonig. Útirajz, Munkács, 1889. 34–46. sz. — A hajdani világ. (Farsangi Emlékek írásban és képekben. Beregszász 1890.). — Ruthén népünk babonásága. Munkács, 1889. — Munkács várának utolsó foglyai. U. o. 37. sz. 1891. — Valami a hétről és hónapokról. U. o. 47. sz. 1891. — A beregszászi pap. Visszaemlékezés. U. o. 48. sz. 1891. — A városi tisztújítás hajdan és most. Munkács, 1892. 2. sz. — Beregvármegye a XIV. században. „Bereg“ 1892. 1–2. sz. — Az iványi papné. Népmonda. U. o. 7. sz. 1892. — Beregvármegye jubilál. Visszaemlékezés. Munkács, 1892. 17. sz. — A herczeg réve. Beregmegyei néprege. U. o. 52. sz. — Utazás a Kárpátokon 1852-ben. Kárpátgyesület Évkönyve 1892. XIX. — Adat a kriváni emlékoszlop történetéhez. U. o. — Deutsche Colonien im Bereger Comit. Ethnologische Mittheil. 1892. — Deutsche Volkspoesie in Ungarn. Ugyanott II. Jahrgang 193–198. — Az isnyétei és ruthén kuruczok. Bereg, 1892. 1. sz. Felsőmagyarországi fatemplomokról. Építészeti Szemle 1893. II. évf. — Ugyanaz a Világ Krónika 1893. 12. számában. — A vén kapitány. Beszély. 1893. Munkács. 26. sz. — Salamon király mint remete. Rege. Bereg 1. sz. 1894. — Gazdasági viszonyok Thököly Imre fejedelem uradalmában. Gazdaságtörténeti Szemle I. évfolyam. 1894. — Adatok árszabályzatunk történetéhez. Ugyanott. — XVII. századi megyei utasítás az adókimutatásról. Ugyanott II. évfolyam. — A munkácsi Pál-hegy szőlőhegyi szabályzata 1625-ből. Ugyanott. — Német telepítések Beregmegyében. Ugyanott 249–285. lapokon. — Beitrag zur Geschichte der Zigeiner in Ungarn. Ethnolog. Mittheil. aus Ungarn. IV. Band 1895. — Nagy Lajos király Munkácon. Bereg, 1895. 2. sz. — Alte ruthenische Pulverhörner. Ethnolog. Mittheil. IV. Band. — *Önálló munkák.* 1. Magyar-orosz népdalok. 1864. 2. Magyar-tót népdalok. 1865. 3. Beregvármegye monographiája. Ungvár. 1881. I. kötet 1–459 lap. 3 ábrával. II. kötet 1–501 lap, képekkel. III. kötet 1–860 lap, képekkel. 4. Adatok hazánk archaeológiájához, különös tekintettel Beregvármegyére és környékére. I. kötet. Az őskortól a magyarok bejöveteléig. 1892. Munkács, 180 lap. 480 ábrával. — Kéziratban számtalan értekezés és mű; Beregvármegye leírása is új adatok alapján. — **UGYANÖT** ajánlja **Ortvay Tivadar** I. tag. Midőn az ajánlatot teszem, tekintettel vagyok azon nagy irodalmi tevékenységre, melyet Lehoczky évek hosszú során át úgy a történelem, mint a régészet terén kifejtett. Alig van szakkörébe vágó irodalmi vállalat, melyben ő önzetlenül és dicséretesen részt nem venne, alig van történet-régészeti folyóirat, melyben az ő cikkeivel ne találkoznánk. Irodalmi termékeivel becses és fontos adalékokat szolgáltatott hazai tudományunk kifejlesztéséhez, irodalmi dolgozatai sok tekintetben éppen alapvetőknek mondhatók. Bereg vármegyéről írt négy kötetű munkája

bátran monumentalis műnek mondható, mely a hazánk e vármegyéjére vonatkozó adatokat összegyűjtve és feldolgozva tartalmazza. A mellett kiváló érdemeket szerzett ő a gyűjtésben és ásásban kifejtett tevékenységével is. Egész múzeumot tesz már a nála levő régészeti és történeti emlékek sorozata. Mindezeket részben előteremtette költséges és fárasztó felásással, részben költséges megszerzéssel megmentette a végleges elkallódástól. Mennyi szolgálatot tett nemzeti tudásunknak az által, hogy az első lovas magyar vitézt a honfoglalás korából ő fedezte fel s biztosította a nemzet számára. Nemzeti kiállításainkkor mennyire okulásunkra és tájékoztatásunkra szolgáltak kiállított szép tárgyai. Nem egy két év munkásságának jutalmazásáról van szó, hanem egy egész emberöltőn át tanusított szorgalomnak és üzgerszeretnek elismeréséről. Annál nagyobbak kell lenni elismerésünknek, mivel hogy kutatásai nem szűk körre terjednek ki, hanem átölelik nemzeti multunk egész időszakát, kutatásainak eredményei nemcsak az őskorra, hanem a közép- s újkorra is vonatkoznak. Minden dolgozatában józan kritikát tanusít, mi irodalmi termékeinek maradandó becsét biztosít. Oly férfiúval és tudóssal van dolgunk, ki egyrészt egyéni kiváló tulajdonságaival, másrészt kutatásai jelentékeny sikerreivel a legméltóbb egyén és tudós a Magyar Tudományos Akadémia elismerésére és részéről történendő kitüntetésre. Kérem azért a mélyen tisztelt Tud. Akadémiát, méltóztassék őt tagjai sorába felvenni. A mint eddig kifejtett munkásságával, úgy jövőben is remélhetőleg kifejtendő tevékenységével ő a T. Akadémiának méltó diszére fog válni.

Dr. SZENDREI JÁNOS-t *levelező* tagul ajánlja Báro Nyáry Jenő t. tag. Szendreit, a historikust és régészt, mint az előbbi években, úgy most is tiszteletteljesen ajánlom az Akadémia tagjainak kegyes figyelmébe. Egész kis könyvtárt tennének ki azon kisebb s nagyobb művei, melyekkel eddigelé irodalmunkat gazdagította. Azon tevékeny írók közé tartozik, a kik folytonosan írnak, s tollát csak akkor pihenteti, mikor az irodalom érdekében tevékenységét más oldalról kell érvényesítenie. Munkáit ez alkalommal nem sorolom fel, miután azokat a mult évben már egyenként felemlítém. Most csak is azon terjedelmes és valóban becses művére akarom az Akadémia igen tisztelt tagjainak figyelmét felhívni, a melyet az ezredévi országos kiállítás alkalmából a védő és támadó fegyverekről írt. Még csak azt vagyok bátor megemlíteni, hogy Szendrei évek óta tevékeny titkárja az országos régészeti és embertani társulatnak, s az archaeologia terén szerzett érdemei következtében, több év óta tagja az Akadémia arch. bizottságának.

WOSINSZKY MÓR-t *levelező* tagul ajánlja Hampel József r. tag. Wosinszky Mór szegszárdi plébános urat az elmúlt években már ismételten volt alkalmam a M. Tud. Akadémia II. osztályának

történeti alosztályába levelező tagnak ajánlani; mert 1885 óta az archaeologiai szaknak buzgó művelője és azt becses kutatások és értekezések hosszú sorával gazdagította. Munkáiról a következő bibliographiai lajstrom nyújt áttekintést: 1. „Leletek a lengyeli őskori telepről.“ I. köt., Budapest, 1885. Kiadja a M. Tud. Akadémia Archaeologiai Bizottsága. 4r. 50 l. 5 térképpel és 231 ábrával. Birálva dr. Ortway Tivadartól a „Századok“ 1886. XX. évf. VI. füz. 529—532. és az Archaeologiai Értesítő VI. köt. 184. l. 2. „Leletek a lengyeli őskori telepről.“ II. kötet. Kiadja a M. Tud. Akadémia Archaeologiai Bizottsága. 4r. 167 l. 202 ábrával. 3. „Das praehistorische Schanzwerk von Lengyel, seine Erbauer und Bewohner.“ I. kötet. Pulszky Ferencz előszavával. Budapest, 1888. 69 l. 5 térkép és 180 ábrával. 4. „Das praehistorische Schanzwerk von Lengyel.“ II. k. Budapest, 1890. 221 lap és 382 ábrával. 5. „Das praehistorische Schanzwerk von Lengyel.“ III. k. Dr. Virchow Rudolf és Deininger Imre értekezéseivel. Budapest, 1891. 291 l. 6. „Etrusk bronzedények Kurdon.“ Megjelent az Archaeologiai Értesítőben 1885. 73—85. lapjain, 13 ábrával. 7. „Etruskische Bronzegefässe in Kurd.“ Megjel. az „Ung. Revue“ IV. f. VI. évf. 309—322. l. s külön lenyomatban is. Budapest, 1886. 13 ábrával. Birálva dr. Hoernes M. által a „Mittheil. der Anthropol. Gesell. in Wien“ 1886. XVI. köt. májusi füzetében és dr. Virchow Rudolf „Verhandlungen der Berliner Anthropologischen Gesellschaft“ 1886., valamint „Matériaux pour l'histoire primitive et naturelle de l'homme“, Paris, 1888. 8. „A lengyeli praehistorikus sáncz és lakói.“ Megj. az orsz. régészeti és embertani társulat 1879—1885-iki évkönyvében. Azonkívül külön lenyomatban is. Budapest, 1886. 10 ábrával. 9. „Legújabb régészeti ásatásaim Tolnamegyében.“ Megjelent az Arch. Értesítő V. kötetében. 10. „A lengyeli ásatások 1887-ben.“ Megjelent az Arch. Ért. VII. kötetében. 11. „A kölesdi őskori lelet.“ Arch. Ért. 1889. IX. köt. 1. számában. 12. „A lengyeli ásatások 1888-ban.“ Arch. Ért. 1889. 13. „A hasogatott kőeszközök néhány ritkább alakja.“ Arch. Ért. 1890. áprilisi füzetében, 56 ábrával. 14. „A nagy-mányoki népvándorláskori sirlelet.“ Arch. Ért. 1890. decz. füzetében, 23 ábrával. 15. „Ráczegresi leletek.“ Arch. Ért. 1891. febr. füzetében, 19 ábrával. 16. „Az őskorszak zsugorított helyzetű temetkezése.“ Felolvastatott a M. T. Akadémia 1890. decz. 8-iki ülésén. 17. „Funde und Bestattungsweise in Lengyel.“ „Mittheilungen der Anthropologischen Gesellschaft in Wien“ 1889. XIX. köt. 18. „Les Analogies entre les fouilles de Lengyel et celles de la Grèce et de l'Asie-mineure.“ Felolvastatott Párisban, a „l'Academie des Inscriptions“-ban s a párisi anthropologiai társulatban 1889. 19. „Die Wallburg von Kölesd.“ 3 táblával. 20. „Bonyhád vidéki bronzlelet.“ Arch. Ért. 1890. febr. füz., 144. ábrával. 21. „L'attitude repliée des morts aux temps praehistoriques“, Páris, 1891. 32 lap. 22. Riviere E.: L'Antiquité de l'homme dans les Alpes-Maritimes.“ Birálat. Arch. Ért. VII. kötetében. 23. Baron de Baye. „L'Archéologie

préhistorique.“ Birálat. Arch. Ért. 1888. VIII. kötetben. 24. Siret: „Les premiers âges du métal dans le sud-est de l'Espagne“. Birálat. Arch. Ért. 1888. VIII. kötetben. 25. „Őskorszaki kagyló-ékszerek.“ Arch. Ért. 1891. áprilisi füzetében, ábrákkal 26. „Praehistorikus talpesőves edények.“ Arch. Ért. 1891. 27. „Ásatások Gerjenben“ Arch. Ért. 1891., ábrákkal. 28. „Kaposvölgyi népvándorlaskori üst.“ Arch. Ért. 1891., ábrákkal. 29. „Gerjeni ásatások 1891-ben.“ Arch. Ért. 1892., ábrákkal. 30. „A harezi földvár.“ Arch. Ért. 1892. 31. „Az abaligeti cseppkőbarlang és a közelében levő római kori sírhalmok.“ Arch. Ért. 1892. 32. „Őskori agancs- és csonteszközök.“ Arch. Ért. XIII. kötetében. 33. „A lengyeli telep esiszolt köeszközei s azok készitési módja.“ Arch. Ért. XIII. kötetében, ábrákkal. 34. „A gerjeni ásatások 1892-ben.“ Arch. Ért. XIV. kötetében, ábrákkal. 35. „A varasdi népvándorlaskori sírmező.“ Arch. Ért. XIV. kötetében. 36. „Alsó-nyéki ásatások.“ Arch. Ért. XIV. kötetében, ábrákkal. 37. „A czikói népvándorlaskori sírmező.“ Kadja a M. Tud. Akadémia Archeologiai Bizottsága. Terjedelmes nagy dolgozat, igen sok ábrával. (Arch. Közl. XVII. köt.) 38. „Tolna vármegye a honfoglalás előtt.“ Két vaskos kötetre terjedő munka. 39. „A závodi népvándorlaskori sírmező.“ (Arch. Ért. XVI.) — Megjelent még tőle több kötet szépirodalmi munka és számos egyéb apró dolgozat.

A II. OSZTÁLYBA:

Dr. **JIREČEK KONSTANTIN**, a bécsi cs. k. egyetemen a szláv philologia és régiségtan r. tanárát, a prágai Ferencz-József tud. esch akadémia rendes, a bécsi és szentpétervári akadémia lev. tagját stb. *külső* tagnak ajánlja Thallóczy Lajos r. tag. Dr. Jireček Konstantin 1854. június 24-én Bécsben született. Atyja a hírneves esch tudós és egykori osztrák miniszter, Jireček József volt (†1888). Anyai részről a szlavisztika modern megalapítói egyikének, a nagytudományú Šafařík Pálnak unokája. 1877–1879-ig Prágában működött, mint az ottani egyetem docense, tanítván az általános történelmet. 1879–1884-ig bulgár szolgálatba lépven, előbb mint az oktatásügyminiszterium álladalmi titkára, 1881–82-ig mint közoktatási miniszter, majd mint a közoktatási tanács elnöke szervezte az új bulgár állam cultur-intézményeit 1884-ben ismét visszatért az egyetemre s 1893-ig a prágai egyetemen az általános történelmet tanította, 1893 óta pedig a bécsi egyetemen a szláv philologiai, illetőleg a szláv történelmi régiségek tanára s e minőségében a szlavisztika érdemes nyelvészeti képviselője, Jagić V. mellett méltóan képviseli a történelmi irányt. Jireček Konstantin a mai európai történelmi irodalomban első tekintély a Balkán-félszigetnek mondhatni összes történelmi és földrajz-történelmi, sőt ethnographiai vonatkozásait illetőleg is. Kora ifjúsága óta páratlan kitartással végig tanulmányozta a balkáni cultur-történet mesés gazdagságú főforrását:

a raguzai köztársaság politikai és törvényszéki levéltárát és pedig mondhatni *darabról-darabra*. Ezzel kapcsolatban átbúvárolván a szerb, horvát, bulgár, oláh, albán és európai török történet összes középkori forrásait: munkái, tanulmányai valóságos mintaképei a minden salangtól ment, tiszta történeti analysisnek. Jireček talán az egyetlen szláv történetíró, a ki a szónak igaz és nemes értelmében objectív szemmel vizsgálja a szláv fajok történetét. Rendszeres alapképzettségével, nagy nyelvismeretével mestere az összehasonlító iránynak s eddigi munkásságával is eltörölhetetlen nyomokat hagyott a keleti culturtörténet terén. Első nagy munkája: a bulgárok története, melyet 21 éves korában írt, meglepte mindazokat, a kik ennek a négyszáz év óta alvó nemzetnek a multja iránt érdeklődtek. De nemcsak a bulgár, de az oláh és szerb történet egyes pontjaira, a patarén felekezetre ő volt az első, a ki világot vetett. Ezt a munkát, mely magyarul is megjelent, maig sem multák felül a vele egy irányban dolgozó írók. Történeti és földrajzi szempontból alapvető munkája a középkori szerb és bosnyák kereskedelmi utak és bányák története, mely teljesen új anyag alapján megalkotta a nyugati Balkán-államok cultúr-történeti képét. A szerb Čeda Mijatović csak Velenceze levéltárának hézagos adatait fűzte össze theoremái alapján, Jireček megmutatta a helyes utat. Mestermunka: Bulgária leírása, mely 1891-ben jelent meg. Ebben megnyilatkozik összes ismerete, melyet évek hosszú során át lelkiismeretesen gyűjtött kedvencz témájáról. A higgadt politikus, a kiváló gazdasági ismeretekkel rendelkező cultúr-történetíró, az élesszemű ethnograph egyaránt megnyilatkozik e műben. Nem annyira személy ajánlatunk nyomatomkossá tétele szempontjából, mint általános történet-irodalmi érdekből állítottuk egybe Jireček K. főbb munkáit és tanulmányait. Sorozatuk itt következik: Bibliographie de la littérature bulgare moderne. Книгописъ на новобългарската книжнина 1806—1870. Bécs és Braila, 1872. (Melléklete a bulgár irodalmi, akkor Brailában, ma Sophiában székelő Типак св. Саве за манастир Студеницу ó-szerb irodalmi társaságnak (Textus). Glasnik, 40 kötet (1874.); Srbsko, země a lid (Szerb utazás 1874.); „Osvěta“ 1875. 5 - 8. füzet; Starobulharské nosovky (az ó-bulgár nasalisok); Časopis čes. musea, 1875.; Jezerní osady v starim Bulharskem, (Czölöpépítmények a régi Bulgáriában) u. o. 1875.; Geschichte der Bulgaren, Prag, 1876. Dějiny národa bulharského, v Praze, 1876. (orosz fordítás Ph. K. Bruun és V. N. Palauzov, Odessa, 1878., bulg. Rajnov és Bojadžiev, Tirnovo, 1886., magy. Mayer R. Nagy-Beckerek, 1889.); Über die Lage alten zeltischen Tyle. „Sitzungsber. der kgl. böhm. Gesellschaft der Wissenschaften, 1876. decz. 4. = Tulorsko pole, Čes. čes. musea, 1876.); Die Heerstrasse von Belgrad nach Constantinopel und die Balkanpässe. Eine historisch-geographische Studie. Prag, 1877. *alapvető munka*. Václav Budovec z Budova číhradě 1577—1584. (Budovec cseh mágnás egy konstantinápolyi cs. követség-gel). Čas. čes. musea, 1877. Die Marginalnoten in der Evangelienhand-

schrift zu Cividale. Sitzgsber. der kgl. böhm. Ges. 1877.; Guillaume de Machaut (a cseh történet XIV. század. forrás). Časopis čes. musea, 1878.; Die Wlachen Maurwachen in der Denkmälern von Ragusa. Sitzber. der kgl. böhm. Ges. 1879. *eredeti levéltári adatok* (Hunfalvy és Réthy egyik erős érve); Уговор Стефана Провенчаного са Дубровчанима из г. 1215—1219. (István nagyzsúpán szerződése a ragusaiakkal 1215—1219). Glasnik 47 k. (1879); Die Handelstrassen und Bergwerke von Serbien und Bosnien während des Mittelalters. Historisch-geographische Studien. Prag, 1879. (Abhandlungen der kgl. böhm. Gesellschaft der Wiss.); Nastojanje starijih Dubrovčana oko zazširenja grance (Ragusai területnagyobbitási kísérletek a XV-ik században). „Slovinac“, Ragusa, 1879.; Bosna i Hercegovina za středověku (Bosnia és Hercegovina a középkorban; felolvast. a cseh múzeum-egylet diszgyűlésén). Časopis českého musea 1879. Epidaur (Ragusa vecchia). A „Svėtozor“ folyóiratban, 1879. Die Slaven 1878., a berlini Jahresber. der Geschichtswissenschaft, I., 1879. U. o. Südslaven 1888—1892., 1892. folyam : U. o. Südslaven, 1893—1894., 1894. folyam. Beiträge zur antiken Geographie und Epigraphik von Bulgarien und Rumelien. Monatsberichte der kgl. Akademie der Wiss. in Berlin, 1881. máj. 12. Българский царь Срацимиръ Видинский (Bodoní Sracimir, az utolsó bulgár czár). Periodičesko Spisanie a szofiai bulg. irod. társ. 1882. I. évi kiadv. Географическото научение на България (Bulgária földrajzi vizsgálatairól irod. jel.). U. o. Словарь на Отца Неофита (Neophyt barát bulg. szótára). Per. Spisanie II., (1882.) XV—XVIII. száz. útleírások Bulgáriáról. Стари путешествия по България отъ 15—18 вѣкъ (Jegyzetes fordítás Gerlachig). Period. Spisanie, III—VII. f. (1882—1884.). Главно изложение до Н. В. Князьмъ върху положението на учебното дѣло въ Княжество България (Jelentés a bulgár közokt. állapotáról Sándor fejedelem ő fenségéhez). Szofia, 1882. Упутвание за обирание географически и археологически материали (Útmutatás földr. és rég. adatok gyűjtésére). Szofia, 1884. (Per. Spis. V.). M. Dragović Montenegro részére dolgozta ki ennek alapján. Cetinje, 1884. Путни бълѣжки за Срѣдня гора и за Родопскимъ планини (Úti jelentések a Szredna Goráról és a Rhodope-hegységről). Period. Spis. VIII—XI. (1883—1884.). Памашки пѣсни отъ Чешинско (A čepino-vidéki Pomákok dalai). Period. Spis. VIII, Погановский поменикъ (A Poganovo-zárda emlékkönyve). Per. Spis. VIII. Der Ursprung des Namens des Rupei in der Rhodope. Archiv f. H. Phil. VIII. (1884.). Conventiönelle Geheimsprachen auf der Balkanhalbinsel. U. o. Ein unbekannter kirchenslavischer Druck aus Karlsburg vom J. 1572. U. o. Eine altserbische Glockeninschrift. U. o. Srbský cář Uroš, král Vlkašin a Dubrovčanė, Časopis čes. musea, 1886. Német kivonata : Die Beziehungen der Ragusaner zu Serbien unter Car Uroš und König Vlkašin, 1355—1371. Sitzgsber. der kgl. böhm. Gesellschaft. Oct. 1885. (Olasz fordítása Spalato, 1888. a Buljetino mellékletén kivonatolta Ruvarac. Ujvidék, 1886.). Archaeologische

Fragmente aus Bulgarien. I. Dacia mediterranea. II. Alte Bergwerke. III. Römische Strassen. IV. Das Pontusgebiet. Archaeol. epigr. Mitth. X., 1886. Der Grossvezier Mehmed Sokolović und die serbischen Patriarchen Makarij und Antonij. Archiv f. sl. Phil. IX., 1886. Zur glagolitischen Handschriftenliteratur. U. o. Cesty po Bulharsku (Utazások Bulgáriában). Prága, Matice česká, 1888., 710. l. 8°, térképpel. Einige Bemerkungen über die Überreste der Petschenegen und Kumanen, sowie über die Völkerschaften der sogenannten Gagautzi und Sarguci im heutigen Bulgarien. Sitzungsberichten der kgl. böhm. Ges. 1889. *Magyar szempontból is érdekes. Ethnographische Veränderungen in Bulgarien seit der Errichtung der Fürstenthums. Oest.-Ung. Revue, 1890. nov. és decz. f. Das Fürstenthum Bulgarien. Seine Bodengestaltung, Natur, Bevölkerung, wissenschaftliche Zustände, geistige Cultur, Staatsverfassung, Staatsverwaltung und neueste Geschichte. Prága, Bécs, Lipese, 1891. (Képes kiadás.) 573 l. 8°. Die Balkanhalbinsel auf dem neunten Geographentag in Wien. Oest.-Ung. Revue, 1° 91. július. Reiterspiele im mittelalterlichen Serbien. (Archiv für slav. Philologie, XIV. és XV. köt.). Zur Würdigung der neuentdeckten bulgarischen Chronik. U. o. XIV. k. Otázka ůčin Ćařihradský h (A Bosporus tengerszoros története). „Osvěta“, 1892. évf. 1. és 2. f. Споменици српски (Szerb oklevelek gyűjteménye). Belgrád. A kir. szerb akadémia emlékkönyveinek (Spomenik) XI. kötete. 1892. 4°. Тољен, син кнеза Мирослава хумског (Toljen, Mirosláv chlmi fejedem fia). Belgrád. A kir. szerb akad. Glas-ának XXXV. kötete. 1892. 8°. Eine Urkunde von 1238—1240. zur Geschichte von Korfu. A Byzant. Zeitschrift, I. 1892. Slavische Chroniken der Moldau. Archiv f. slav. Phil. XV. köt. 1892. (fontos közlés). Glasinac u srednjem vijeku (Glasinac a középkorban). A bosnyák tart. múzeum folyóirata (Glasnik). 1892. évf. és a Mittheil. aus Bosnien, II. 1894. Властела хумска на натпису у Величанима (Chlmi nemesek a veličani-feliraton. U. a. Glasnikban, 1892. és u. a. Mittheil. III. 1895.). Poselstvi republiky dubrovnické k cisařovně Kateřině II. v. l. 1771—1775. Studie k dějinám jihoslovanským a ruským (A raguzai köztársaság követsége I. Katalin czárnőhöz az 1771—1775. években. Tanulmány a délszlávok és oroszok történetéhez. Ragusa XVIII. századbeli történetének oklevelés függelékkel ellátott vázlata. A cseh akad. Rozprawy (értekezések) című sorozatában. II. köt. (I. oszt.) 2. sz. Prága, 1893. Badniak im XIII. Jahrhundert (A karácsonyfa Ragusában 1272-ben). Archiv für slav. Phil. XV. köt. Az Otto-féle „Slovník Naučnija“ cseh. tud. lexiconban több hosszabb czikket közölt: 1893-ban Černa Hora (Montenegro története), Dalmacie (Dalmácia története), Dubrovnik (Ragusa), továbbá Bulharsko (Bulgária), Bosna (Bosznia középkori története), Albanie (Albánia), 1896-ban Chorvatsko (Horvátország története) stb. Zum Namen Plovdiv oder Plovdiv. Archiv f. slav. Phil. XVI. köt. — Zu den serbischen Annalen. U. o. XVI. köt. — Pavel Josef Šafařík mezi Jihosloveny (Šafařík József Pál a délszlávok között). „Osvěta“ 1895.*

évf. 5–12. füz. Nagyterjedelmű életrajzi tanulmány kiadatlan iratok alapján, a melyben Šafařík életét 1833-ig dolgozta fel. — Der ragusanische Dichter Šiško Menčetić. 1457 + 1527. Archiv f. slav. Phil. XIX. köt. 1896. A legalaposabb tanulmány a raguzai latin és szláv költészet kezdetéről a XV. század végén. — Das christliche Element in der topographischen Nomenclatur der Balkanländer. A bécsi tud. Akad. tört. böles. osztályának Sitzungsberichte-i. (Alapvető tanulmány). 136 köt. — Die Archive von Dalmaten. Mittheil. der Archivsection der k. k. Central-Commission, IV. 1897.

Dr. **STEIN LAJOS**-t, a berni egyetemen a philosophia ny. r. tanárát a M. T. Akadémia II. osztályában *külső* tagnak ajánlja **Alexander Bernát** l. t. Stein Lajos dr magyar születésű (Erdő-Bényén született), még most is, bár gyermekkorában szakadt külföldre, folyékonyan beszél magyarul, azt az értekezését is, melyet néhány évvel ezelőtt bemutattam az Akadémiának (A renaissance philosophiájának történetéről készülő munkájának programja), magyarul írta meg. Tartalmas és termékeny művelője a philosophiának. Első kisebb dolgozatait mellőzve főlemlitem első nagyobb művét: Die Psychologie der Stoa. I. Bd. 1886. Die Erkenntnisstheorie der Stoa. II. Bd. 1888. E két kötet a tudományos világban nagy elismerésben részesült. A szerző nemcsak teljesen ura tárgyának, nemcsak a legnagyobb körültekintéssel és tudományos gondnal hordta össze nagy művének anyagát, mely ő előtte így összegyűjtve és feldolgozva nem található, hanem sok tekintetben előbbre is vitte a tudományt e téren. Ezt elismerik róla a Lit. Centralblatt (1886 49. 1888. 41. Heinze tanár tollából), a Berliner Philologische Wochenschrift 1886. 16. („Wir hoffen, dass man schon aus der dürftigen Inhaltsangabe eine Vorstellung von dem entschiedenen Fortschritt der Erkenntnis bekommt, den das Werk bezeichnet“), az angol és francia szaklapok. Különösen említésre méltó, hogy a stoicismus fejlődését kutatja, azt, hogy az egyes stoikusok mivel járultak a rendszer fölépítéséhez. Következő nagyobb műve: Leibnitz und Spinoza. 1890. Először a porosz tud. akadémia kiadványaiban, azután tetemesen bővítve, külön A szerző e művében, új forrástanulmányok alapján, a philosophia történetének egyik igen érdekes kérdését tárgyalja, Spinozának Leibnitzra gyakorolt hatását. Leibnitz kéziratának tanulmányozása alapján Stein néhány fontos felfedezést tett, melyeket pl. Hoffding és mások a philosophia történetében méltányolnak és fölhasználnak. 1893-ban megjelent tőle: Friedrich Nietzsche's Weltauffassung und ihre Gefahren, mely először cikksorozat alakjában a Deutsche Rundschau-ban jelent meg. E munka eredeténél és fényes előadásánál fogva első sorban mint irodalmi, széles köröknek szánt munka jó tekintetbe, de alapos philosophiai kritikára támaszkodik és a terjedő Nietzsche-ánizmussal szemben jótékony hatásának bizonyult. Kisebb munkákat (1887: Antike und

mittelaltersche Vorläufer des Occasionalismus, 1896: Das Werk des ewigen Friedens und die sociale Frage, 1897: Origine psychique et caractère sociale de la religion.) mellőzve, legújabb nagy művét emlitem: Die sociale Frage im Lichte der Philosophie 1897, melyről az Athenaeum, Jóób tollából, hozott bő ismertetést. E munkával az európai sajtó élénken foglalkozik és ámbár természetes, hogy ily aktuális mű, mely a kor legégetőbb kérdését tárgyalja, sok ellenmondást kelt; a mű nagyszabású conceptióját, szerzőjének nagy készségét, előadásának jelességét minden oldalról elismerik. Megemlítendő tovább, hogy Stein alapította és kiadja az *Archiv für Geschichte der Philosophie* című folyóiratot, mely immár tizenegyedik évfolyamát éli, melynek kiadótársai Delthey, Erdmann és Zeller, és mely nemcsak egyetlen a maga nemében, hanem vezérlő organuma lett a philosophia történetírásának. Ugyancsak ő a társalapítója és kiadója egy testvérvállalatnak: Archiv für systematische Philosophie, mely két év óta jelenik meg. E folyóiratoknál Stein nemcsak a szerkesztő munkáját végzi, hanem számos becses értekezés is az ő tollából került ki. Mindezek alapján bátorodom e termékeny, tanult és kiváló művelőjét a philosophiának, ki hazájával is fentartotta a kapcsolatot, külső tagnak ajánlani. Meg vagyok róla győződve, hogy e kitüntetésre már most is teljesen méltó és jövőbeli működése mi ránk is fényt vet.

A III. OSZTÁLY A) ALOSZTÁLYÁBA:

KHERNDL ANTAL levelező tagot *rendes* tagul való megválasztásra ajánlja **Lipthay Sándor** I. tag. Kherndl Antal műegyetemi tanár, a kit a M. T. Akadémia a mérnöki tudomány fejlesztése és terjesztése körül szerzett érdemeinek elismeréséül már 1884-ben levelező tagjai sorába iktatott, megválasztása óta is kiváló eredményeket ért el a hidépítéstan terén. A hidszerkezetek elmélete a legutóbbi évtizedben, különösen a statikailag határozatlan szerkezetek térfoglalása miatt, nagyot haladt és e haladás kiküzdésében Kherndl bőségesen osztozott. Azzal a számos dolgozatával, a melyeket a függőhidak két- és több támaszú merevítő gerendáinak elmélete, a vonóláncczos ívek elmélete, továbbá a többtámaszú ívek és függőtartók elmélete köréből közzétett, a hidmechanika eme nehéz fejezeteit lépésről-lépésre előbbre vitte és megoldotta. E mellett „A tartók graphostatikája“ című műve első részének kidolgozásával méltó alapját vetette meg a műszaki magyar irodalom szóban forgó ágazatának. Közben nagy tevékenységet fejtett ki az új dunai hidak nemzetközi pályázatának megbírálása körül, mely alkalommal az ő alapos véleménye döntött a díjak odaítélésekor is. A pályatervekről irt értekezését a M. Mérnök- és Építész-Egylet 1894. évben a Hollán Ernő nevét viselő pá-

lyadíjával tüntette ki. Kherndl Antal irodalmi munkásságát a M. T. Akadémia múlt évi nagygyűlése a Marczibányi-jutalom odaitélésével szintén elismerte és rendes tagul való megválasztása annál megokoltabb és kívánatosabb, mert a mérnöki építőtudomány ez idő szerint a III. osztályban csak az alólírt egyetlen rendes taggal van képviselve.

FARKAS GYULÁ-t, a kolozsvári egyetemen a matematikai physika nyilvános rendes tanárát, *levelező* tagul ajánlják **Fröhlich** Izidor r. tag és **Réthy Mór** l. tag. Dr. Farkas Gyula született 1847. évi márczius hó 28-án Pusztasárosdon (Fehérm.) különböző tanulmányok és utazások elvégzése után 1881-ben a budapesti egyetemen a mennyiségtan magántanára lett s ily minőségben 1887-ig működött, mely évben a kolozsvári egyetemhez a matematikai physika nyilvános rendkívüli, s a következő évben nyilvános rendes tanárrá nevezetett ki. Az erdélyi Múzeum-egylet orvos-természettudományi szakosztálya 1890-ben titkárává, 1892-ben elnökévé választotta s e minőségében a hazai tudományos irodalomnak tett szolgálatokat. Tudományos dolgozatai czimét a következő lajstrom mutatja: 1. Die diatonische Dur-Scale wissenschaftlich begründet (különnyomat) 1870. 2. A gyűjtőlencsék képtávolának általános pontos képlete stb. Sz.-fehérvári reáliskola értesítője 1871. 3. A determinansok elmélete (különnyomat) 1877. 4. A derivatio elmélete (különnyomat) 1878. 5. Solution d'un système d'équations linéaires C. r. 1878. okt. 6. Sur la détermination des racines imaginaires des équations algébriques. C. r. 1878. nov. és decz. 1879. febr. és márcz. 7. Auflösung der dreigliederigen algebraischen Gleichung. Archiv der Math. und Phys. 1879. 8. Généralisation du logarithme et de l'exponentielle (különnyomat) 1879. 9. Sur une classe de deux fonctions doublement périodiques C. r. 1880. máj. 10. Sur les fonctions elliptiques C. r. 1880. jún. 11. Sur l'application de la théorie des sinus des ordres supérieurs à l'intégration des équations différentielles. C. r. 1880. jún. 12. Sur la théorie des sinus des ordres supérieurs C. r. 1880. júl., aug., szept. 13. Die Summe gleichartiger Potenzen von den Wurzeln einer algebraischen Gleichung als Function der Coefficienten derselben Gleichung und umgekehrt. Archiv der Math. u. Phys. 1880. 14. Mittlerer verticaler Druck des symmetrischen Pendels auf seine Axe. Archiv der Math. u. Phys. 1880. 15. Sur le développement des intégrales elliptiques C. r. 1881. jan. 16. A *Bólyai*-féle algorithmus a M. T. Akadémia kiadásában 1881. 17. *Pascal* biga-vonalának elemzése (különnyomat) 1881. 18. Sur les fonctions uniformes. C. r. 1883. 19. Généralisation du théorème de *Jacobi* sur les équations de *Hamilton*. C. r. 1884. 20. Sur les fonctions itératives. Journ. de Math. 1884. 21. A *Galilei*-féle távcső látóterének elmélete stb. Orv. termt. Értesítő 1887. U. o. németül. 22. Elmélkedések a modern chemia némely hypothesisi és theoriái körül. Két közl. Vegytani Lapok 1887. 23. Állandó elektromos áram a szén

oxydálása által (Fabinyival) Vegytani Lapok 1887 és C. r. 1887. 24. A chemiai és elektromos energia vonatkozásairól. Vegytani Lapok, Orv. termt. Értesítő és németül Zeitschrift für allg. Chemie 1888. 25. A matematikai hőelmélet II. főtételének általánosságáról, németül is Orv. termt. Értesítő 1888. 26. Az egymásra teríthető felületek problémájáról. Orv. termt. Értesítő 1889. 27. A *Lagrange*-féle mozgási egyenletek thermo-dinamikai értelmezéséről. Orv. termt. Értesítő 1890. 28. Észrevételek az egyenletes és állandó elektromos áramlás elméletére. Orv. termt. Értesítő 1892. 29. A virtuális sebességek elve Galileinél. Math. és phys. Lapok 1893. 30. Az *Ampère*-féle elemi törvények aequivalenseinek meghatározása. M. T. Akadémia 1893 és francia nyelven Wiss. Berichte aus Ungarn 1893. 31. A *Carnot-Clausius*-féle tétel egyszerűsített levezetése. Math. és phys. Lapok 1895. Németül Wiss. Berichte aus Ungarn 1895. 32. A *Fourier*-féle mechanikai elv alkalmazásai. M. T. Akadémia 1895. Németül Wiss. Berichte aus Ungarn 1895. 33. A *Fourier*-féle mechanikai elv története és némely speciális alkalmazásai. Orv. termt. Értesítő 1895 (három közl.). 34. A *Fourier*-féle mechanikai elv alkalmazásainak algebrai alapja. Math. és phys. Lapok 1896. 35. A *Huyghens*-féle elv új levezetése. M. T. Akadémia 1897. 36. Paraméteres módszer *Fourier* mechanikai elvéhez. Math. és phys. Lapok 1898. Ezen értekezéseknek a száma is már magában véve elegendő, hogy a mi szegényes matematikai és fizikai értekezés-irodalmunkban figyelmet ébreszsen; másrészt arról tanuszkodnak, hogy szerzőjük a matematika s különösen az utolsó évtizedben a matematikai physika különböző területeihez tartozó tudományos kérdésekkel folytonosan foglalkozott és dolgozatainak java részét különböző szakközlönyökben francia és német nyelven is közzétevő, ezeket evvel a nemzetközi tudományos szakkörök illetékes bírálatainak is alávetette, melynek elismerése abban is nyilvánul, hogy ezen közleményeit több helyen idézik, így a legutolsó években megjelent W. *Voigt*-féle nagyszabású theoretikus physika második kötete különböző fejezeteiben. Midőn a matematikai physika ezen szerény és kitartó művelőjét a tekintetes Akadémiának levelező tagul ajánljuk: tesszük ezt abban a tudatban, hogy Farkas Gyulában a tekintetes Akadémia lankadatlan munkatársat fog nyerni, ki megválasztását nemcsak megtiszteltetésnek, hanem további tudományos működésére való buzditásnak fogja tekinteni.

STEINDL IMRE műegyetemi tanárt, az új országház tervezőjét és építőjét, levelező tagul való megválasztásra ajánlják **Hollán Ernő** t. tag és **Lipthay Sándor** r. tag. Steindl Imre, a ki immár 30 év óta mint gyakorló építész működik, a kir. József műegyetemen 1870 óta az építési szerkezettan és a középkori építészetnek r. tanára. A nemzeti művelődés szolgálatában egy emberöltő óta kifejtett munkássága szakmájánál fogva nem mérhető a M. T. Akadémia szokásos

mértékével. Erdemei nem abban keresendők, a mit megírt, hanem abban a mit mint építő művész megalkotott; de azért az irodalomnak is becses forrásokat nyújtott számos hazai műemlékünkre vonatkozó tanulmányaival, a melyeknek csak eltűnő kis része került napvilágra és azzal a több százra menő rajzlappal, a melyeket a vezetése alatt részletesen felvett műemlékeinkről kiadott, iskolát alapított, úgy is mint tanár, úgy is mint gyakorló építész. Nem is szólva magánépítkezéseiről, a melyekkel főleg fiatalabb éveiben foglalkozott, csak a fővárosban emelt számos középületre akarunk reámutatni, a melyek tőle származnak és ezek között a legutóbb épült erzsébetvárosi új templomra. Műszaki alaposságát és mesteri kezét dicsérik továbbá mind azok a műemlékeink, a melyeket tényleg restaurált, mint Vajda-Hunyad vára, a kassai-, a bártfai- és a máriafalvai templomok, — mindazok, a melyek restaurálására terveket készített, így többek közt a jaáki apátsági és a lóczyi templomok, a gyulafehérvári székes egyház, sat. Műszaki gazdag tudása és művészeti ihlete a legméltóbban, az új országház megépítése körül érvényesülhetett, a melynek 1885 óta munkaereje legjavát szentelte. Ez a hatalmas épület, a melynek ez idő szerint már csak befejező munkálatai folynak, nemes arányaival és gazdag díszítésével fővárosunknak egyik kimagasló ékessége és nagy méreteinél fogva a szerencsésen megoldott műszaki nehézségeknek egész tárháza. Steindl Imre ezen genialis alkotásával méltó helyet szerzett nevének nemzetünk művelődéstörténete lapjain és oly maradandó művet teremtett, a mely késő utódaink előtt a mai Magyarország egyik fényes emléke és mai nemzeti törekvéseink egyik beszédes hirtívője leend. A M. T. Akadémia, a mely nemzeti jellegénél fogva mindenkor elismeréssel adózott a közművelődésünk egész terén mutatkozó igazi érdemeknek, a korszakos mű befejezésének küszöbén nem osztozhatnék méltóbban a szerzője iránti általános elismerésben, mintha Steindl Imrét a kiváló technikust és építő művészt, a III. osztályban üresedésben lévő levelező tagsági helyek egyikére megválasztaná.

A III. OSZTÁLY B) ALOSZTÁLYÁBA:

KLEIN GYULA, műegyetemi r. tanárt, a M. Tud. Akadémia levelező tagját *rendes* tagul ajánlja **Entz Géza** r. tag. Klein Gyula, ki 1883 óta levelező tagja az Akadémiának, 25 évi tanári és irodalmi működésével, mint a növénytan szakavatott művelője ismert úgy nálunk, mint a külföldön is. Önálló kutatásaiból eredt dolgozatai által — mondja róla *Jurányi* — szakirodalmunkat számos és oly becses művekkel gazdagította, melyek idegen nyelveken is megjelenván, a külföld első rangú szaktudósai előtt is méltánylásra találtak. Ezt bizonyítják azon körülmények is, hogy kutatásainak eredményei a külföldi

szakirodalom jelesebb tankönyveibe is átmentek, valamint az, hogy egyik dolgozatával (A Vampyrella fejlődése és rendszertani állása), mely francia nyelven is megjelent, a francia Akadémiánál díjat nyert. A III. osztály belső tevékenységében mindig buzgón vett részt; mint a Természettudományi Társulat növénytan szakosztályának elnöke a növénytan szakszerű művelésén buzgálkodik s azelőtt még a növénytan ismeretek népszerűsítése és terjesztése körül is igen elismerésre méltó tevékenységet fejtett ki. Minthogy Klein Gyula önálló dolgozatai a Magy. Tud. Akadémia kiadványaiban jelentek meg s így a szaktársak előtt is ismeretesek, azok felsorolását itt mellőzhetőnek vélem s csak azt emelem még ki, hogy Klein Gyula eddigi tudományos működése őt teljesen érdemessé teszi a rendes tagságra, a miért is a megválasztásra melegen ajánlom.

Dr. **APÁTHY ISTVÁN** kolozsvári egyet. ny. r. tanárt *levelező* tagul ajánlják Entz Géza r. t. és Daday Jenő l. tag. Apáthy István 1884-től kezdve lankadatlan szorgalommal foglalkozik zoologiai, különösen finom szövettani tanulmányokkal s beható vizsgálataival ma már nemcsak hazánkban emelkedett a legelső histologusok közé. Legújabb dolgozata, mely az idegrendszer vezető elemeit tárgyalja, egyenesen úttörő s új irányt jelölő munka értékével bír, melyet az illetékes szakbúvárok a legnagyobb elismeréssel emlegetnek (V. ö. Arch. f. Mikroskop. Anatomie 51. Bd. p. 382.), a mikrotechnikáról írt munkája pedig az eddig megjelentek legjobbjának ismertetett el. Szaktudománya körül szerzett érdemeit és irodalmi munkásságát dolgozatainak mellékelve csatolt jegyzéke bizonyítja. A felsorolt értekezések és munkák tartalmából kitűnik, hogy Apáthy István a szaktudománya körébe tartozó kérdések búvárlatában nemcsak kitarotán fáradozik, hanem egyszersmind kiváló eredményekkel gazdagítja a tudományt; dolgozatai közül nem egynek adatai hézagot pótolnak a magyar faunára vonatkozó ismereteinkben is. Mindezek alapján Apáthy Istvánt a levelező tagsággal való megtiszteltetésre ajánljuk. Tudományos művei: 1. *Az élő anyag és az egyéniség.* Budapesti Szemle, 91 k. (1884. július) 79—111. 2. *Tanulmány a Najadeák szövettanáról.* Négy táblával. Értekezések a Természettudományok köréből, kiadja a M. T. Akadémia. XIV. kötet. VIII. sz. 1884. 121. old., 102 ábr. 4 táblán. Budapest, 1885. 3. *A sima izomzat gyarapodása és pótlódása.* (Dolgozatok a M. k. tud. egyetem élettani intézetéből. V. f) Értekezések a Természettudományok köréből. Kiadja a M. T. Akadémia. XV. k. 15. sz. 1885. 1—24 old., 1 tábla (26 ábr.). Budapest, 1885. 4. *A tudományos állattan külföldön és Magyarországon.* Bpesti Szemle 1886., 109. sz. (január) 111—133. 5. *Sum cuique.* (A tudományos állattan ügye. Válaszul Hermann Ottónak a B. Sz. 110 számában megjelent cikkére). Budapesti Szemle 1886. 111. sz., 481—488. 6. *Nyilatkozat.* (Az előbbi tárgyban.) Ugyanott 1886. 112. sz. 174—176. old.

7. *Studien über die Histologie der Najaden.* Ein Auszug in Biologisches Centralblatt Bd. VII: (1887.) No. 20. p. 621–630. 8. *Methode zur Verfertigung längerer Schnittserien in Celloidin* in Mittheilungen aus der Zoologischen Station zu Neapel. VII. Bd. (1887.) p. 742–748. (4. Heft.) 9. *Nachträge zur Celloidintechnik*, in Zeitschrift für wissenschaftliche Mikroskopie etc. Bd. V. (1888.) p. 45–49. 10. *Analyse der ausseren Körperform der Hirudineen*, in: Mittheilungen aus der Zoologischen Station zu Neapel. VIII. Bd. 1888. (2 Heft.) p. 153–232. Taf. 8. u. 9. 11. *Systematische Streiflichter. I. Marine Hirudineen*, in: Archiv für Naturgeschichte. 54. Jahrg. (1888.) I. Bd. p. 43–61. 12. *Süsswasser Hirudineen.* Ein systematischer Essay, in Zoologische Jahrbücher. Abtheilung für Systematik etc. III. Bd. (1888.) Heft 5. p. 725–794. 13. „*Tanulmányok a véglények köréből.*“ Pesti Napló. 1888. okt. 12. — (Birálata Entz Géza ily ezimű művének). 14. *Múzeum és Zoologia* Pesti Napló 1888. nov. 27. 15. *A Pióczák fejlődésánára vonatkozó vizsgálataimról.* Matematikai és Természettudományi Értesítő. Kiadja a M. T. Akadémia. VII. köt. 65–76. old. 16. *Ueber das Kriechen von Hirudo und Aulostoma.* Eine Berichtigung in Zoologische Jahrbücher. Abtheilung für Systematik etc. IV. Bd. Heft 1. (1889.) p. 267–268. 17. *A Pióczafélék külső alaktanáról.* (Kivonatos közlés.) Értekezések a Természettudományok köréből. Kiadja a M. T. Akadémia. XIX. köt. 3. sz. 1889. 88. old. 3 tábla rajzzal. Budapest, 1889. 18. „*A Magyarországi Pióczák Faunája.*“ Rendszertani essay. Matematikai és Természettudományi Közlemények vonatkozólag a hazai viszonyokra. Kiadja a M. T. Akadémia. XXIII. köt. IV. sz. 303–373 old. Budapest, 1889. 19. *Mikrotechnischen Mittheilungen.* In Zeitschrift für wissenschaftliche Mikroskopie etc. Bd. VI. (1889.) p. 164–172. 20. *Bemerkungen über die Celloidin-Einbettungsmethode von Arwid Flormann*, in: Zeitschrift für wissenschaftliche Mikroskopie etc. VI. Bd. (Heft 3) 1889. p. 301–303. 21. *Nach welcher Richtung hin soll die Nervenlehre reformiert werden?* (Histologisches und Histogenetisches), in: Biologisches Centralblatt, Bd. IX. No. 17., 19., 20. u. 21. (1889.) p. 527–538., 600–608., 625–648. 22. *Notiz über die Ringelung von Piscicola*, in Zoologischer Anzeiger. XII. Jahrgang. 1889. No. 323., p. 649–652. 23. *A szöveztani módszerekről.* Pótfüzetek a Természettudományi Közlönyhöz. IX. füzet. (1889.) 19–32. (A Természettudományi Társulatnak 1889. nov. 20-iki szakülésén tartott előadás.) 24. *Bevezetés a rendszeres állattanba.* Értesítő az Erdélyi Múzeum-Egylet Orvos-Természettudományi szakosztályából XV. évfolyam. (1890.) II. Természettudományi szak I. füzet. 1–14. old. 25. *Pseudobranchellion Margói:* (Nova familia Hirudinearum) ugyanott 110–113. old. ugyanaz németül, ugyanott 122–127. 26. *Die Lang'sche leeren Ringe, besonders bei Hirudo medicinalis.* Zoologischer Anzeiger XIII. Jahrgang. 1890. No. 337. q. 320–322. 27. *Nachtrag.* Ebenda No. 338. p. 351–352. 28. *A Zoologus műhelye.* (Három elő-

adás.) Értesítő az Erdélyi Múzeum-Egylet Orvos-Természettudományi Szakosztályából XV. évf. (1890.) III. népszerű szak. II. füzet. 65—138. old. 29. „*A Magyarországi Myriopodák magánrajza.*“ Budapesti Szemle. 1890. 167. sz. (november), 322—330. (Bírálatá dr. Daday Jenő ily czímű munkájának). 30. *Megjegyzések Daday úr észrevételeire.* Ugyanott 1891. 170. sz. (február) 315—318. old. 31. *A dúcsejtek és az idegsejtek közötti különbségről.* Gyógyászat. 1891 évfolyam. 17 old. 32. *Az izom- és idegrostok primitív fibrillumairól s a protoplasma szerkezetéről általában.* Értesítő az Erdélyi Múzeum-Egylet Orvos-Természettudományi Szakosztályából. XVI. évfolyam. (1891.) II. Természettudományi szak. 305—310. old. Ugyanaz németül, ugyanott 353—356. old. 33. *Ueber die Schaumstruktur hauptsächlich bei Muskel- und Nervenfasern in Biologisches Centralblatt.* Bd. XI. (1891.) No. 3., 78—88. 34. *Keimstreifen und Mesoblaststreifen bei Hirudineen,* in: Zoologischer Anzeiger, XIV. Jahrg. (1891.) No. 376. p. 388—393. 35. *A Magyarországi hévízek Pióczáiról.* Pótfüzetek a Természettudományi Közlönyhöz 1891. XIII. füzet. 121—128. old. Előadás a Természettudományi Társulatnak 1889. decz. 19-én tartott szakülésén. 36. *Berichtigung in Zoologischer Anzeiger.* XIV. Jahrg. 1891. No. 378. p. 436. 37. *Kritische Bemerkungen über das Freuzel'sche Mesozoon Salinella.* Eine biologische Skizze, in Biologisches Centralblatt, Bd. XII. No. 4. (1892.) 108—123. Angolra is lefordították: Ann. and Magaz. of Natural sc. 1892. 38. *A jótekonyság, mint természeti törvény.* Értesítő az Erdélyi Múzeum-Egylet Orvos-Természettudományi Szakosztályából. 1892. XVII. évfolyam III. Népszerűszak. III. füzet. 77—100. old. Előadás a Mária-Dorottya-Egylet javára a kolozsvári tanácsház nagytermében 1892. márcz. havában. 39. *Pleurosigma angulatum und das Lendl'sche Mikroskop,* in Zeitschrift für wissenschaftliche Mikroskopie etc. Bd. VIII. (1892.) p. 433—450, mit 6. Holzschnitten. 40. *Az egysejtű állatok a többsejtűek szempontjából.* (Egyetemi előadások.) Értesítő az Erdélyi Múzeum-Egylet Orvos-Természettudományi Szakosztályából. II. Természettudományi szak. 1891. XVI. évf. I. füzet. 13—40., old. II. füzet. 94—114. old. III. füzet. 223—254. 1892. XVII. évf. I. füzet. 1—46. old. 41. *Állattani előadások, bevezetésül az Élettudományba.* I. szakasz. 128 old. 8°. Kolozsvár (a szerző sajátja) 1892. 42. *Erfahrungen in der Behandlung des Nervensystems für histologische Zwecke* I. Mittheilung: Methylenblau, in Zeitschrift für wissenschaftliche Mikroskopie etc. Bd. IX. 1892. p. 15—37. 43. *Contractile und leitende Primitivfibrillen,* in Mittheilungen aus der Zoologischen Station zu Neapel. 10. Bd. 3. Heft. (1892.) p. 355—375. I. af. 24. 44. *Nachträge zu meinem Artikel über Methylenblaufärbung.* in Zeitschrift für wissenschaftliche Mikroskopie etc. Bd. IX. 1892. p. 466—467. 45. *Ueber die Muskelfasern von Ascaris nebst Bemerkungen über die von Lumbricus und Hirudo.* Ebenda Bd. X. 1893. p. 36—73. Taf. III. und p. 319—361. 46. *Das leitende Element in den Muskelfasern von Ascaris,* in Archiv für mikroskopische Anatomie, Bd.

XXXXIII. (1894.) p. 886—911. Taf. XXXVI. 47. *Jelentés az Erdélyi Múzeum állattáráról az 1894. évben.* Értesítő az Erdélyi Múzeum-Egylet Orvos-Természettudományi szakosztályából. 1895. XX. évf. II. Természettudományi szak III. füz. 366—369. old. Múzeológiai fejtegetések. 48. *Ueber das leitende Element des Nervensystems und seine Lagebeziehungen zu den Zellen bei Wirbelthieren und Wirbellosen.* Comptes-Rendus des séances du troisième congrès international de zoologie. Leyde. 16—21. sept. 1895. p. 135—136. 49. *Die Mikrotechnik der thierischen Morphologie.* Eine kritische Darstellung der mikroskopischen Untersuchungsmethoden I. Theil. 322. pp. 80., mit 10. Fig. Braunschweig (Harald Bruhn) 1896. A II. rész legközelebb sajtó alá kerül, körülb. 30 iv terjedelemmel. 50. *Das leitende Element des Nervensystems und seine topographischen Beziehungen zu den Zellen,* in Mittheil. a. d. Zool. Station Neapel. 12 Bd. (1897.) p. 495—748, Taf. 23—32 (10 hármás tábla). 51. *Notiz über die Verwendung des Hohlspiegels bei schwacher Vergrößerung, nebst Bemerkungen zur Kritik meiner Mikrotechnik von Prof. Josef Schaffer.* Wiener klinische Wochenschrift, Jahrgang 1897. Nr. 1. (4 oldal). 52. *A természetrajz rendeltetése a középiskolában s a biológia helye az általános műveltségben.* Emlékkönyv Kármán Mór huszonöt éves tanári munkásságának ünnepére. Szerk. Volf György és Waldapfel János. Budapest (Eggenberger) 1897. p. 182—191. 53. *A késtartó szerepéről a mikrotomiában kapcsolatban egy új fajtának leírásával.* Orvos-Természettudományi Értesítő, Természettudományi szak. LXIX. köt. XXII. évf. (1897.) I. füz. p. 32—53, 2 tábla (A következő értekezés kivonata). 54. *Ueber die Bedeutung des Messerhalters in der Mikrotomie.* Értesítő, Sitzungsber. d. medic. naturw. Section des Siebenbürg. Museumvereins. II. Naturw. Abth. XIX. Bd. (1897.) 1 Heft. p. 11—48. Taf. II. 55. *Jelentés az Erdélyi Múzeum állattárának állapotáról az 1895. évben.* — Értesítő az Erdélyi Múzeum Egyl. Orv.-Term.-tud. szakosztályából. II. Term.-tud. szak. XXII. évf. (1897.) XIX. köt. (1 füz.) p. 66—68. 56. *Jelentés az Erdélyi Múzeum állattárának állapotáról az 1896. évben.* Ugyanott p. 69—76. 57. *Ueber die Bedeutung der Centrosomen.* (Auszug aus einem am 21. Apr. 1897. in der naturwissenschaftlichen Fachsitzung der medicinische naturw. Section des Siebenbürgischen Museumvereins gehaltenen Vortrag) Értesítő, Sitz. ber. d. med. naturw. Sect. d. Siebenb. Museumvereins II. Naturw. Abth. XIX. Bd. (1897.) 1 Heft. p. 61—62. 8. *Ueber neue Untersuchungsobjecte mit geringer Chromosomenzahl.* (Auszug von ebendort). Ebenda p. 62. 39. *Ein neuer Messerhalter und die Aenderung der Neigung des Messers durch Keile,* in Zeitschrift f. wissenschaft. Mikroskopie, Bd. XIV. (1897.) p. 157—174. 60. *Az orvosi piócza nyakmirigyének alkotása és működése.* Értesítő az Erd. Múz.-Egyl. Orv.-Term.-tud. szakosztályából. I. Orvosi szak. XXII. évf. XIX. köt. (1897.) 2—3 füz. p. 206—220, IV—VI. tábla. (A következő értekezés kivonata). 61. *Beschaffenheit und Function*

der Halsdrüsen von *Hirudo medicinalis* L. Értesítő, Sitzungsber. der medic. naturw. Section des Siebenb. Museumvereins. I. Medicinische Abth. Bd. XIX. (1897.) 2—3 Heft, p. 37—77, Taf. IV—VI. 62. *Nachtrag zur Beschreibung meines Messerhaltes*, in Zeitschrift. f. wissenschaftl. Mikroskopie, Bd. XIV. 1897.) p. 332—333. 63. *Ueber die Halsdrüsen von Hirudineen*, in Biologisches Centralblatt (sajtó alatt). 64. *Ueber Struktur, Entstehung und Verbindungen der Ganglienzellen, Nervenzellen und Nervenfasern, sowohl als auch über die Methoden, jene Structuren darzustellen*. (Főolvasták a moszkvai nemzetközi orvosi congressus anatomiai szakosztályában. Sajtó alatt.). 65. *A magyar Fauna Gyűrűs-Férgeinek jegyzéke*. A m. k. Természettudományi Társulattól kiadott millennáris catalogus számára. (Sajtó alatt.) 66. *Die Mikrotechnik der thierischen Morphologie, eine kritische Darstellung der mikroskopischen Untersuchungsmethoden*. II. Abtheilung. Braunschweig, Harald Bruhm. 1898. (30 nyomtatott iv, sajtó alatt.) 67. *Monographie der Hirudineen Fauna und Flora des Golfes von Neapel*. Több mint 100 nyomt. iv, nagy 40—40 kettős tábla rajzzal. Az 1898. év folyamán a szöveg is sajtó alá kerül. Az ábrák egy része már a lithographusnál van.

Dr. **CSAPODI ISTVÁN** egyetemi rendkívüli tanárt, mint orvostudományi író t. tavalyi ajánlásában kifejtettek alapján újólaj ajánlja levelező tagságra **Schulek Vilmos** levelező tag.

JENDRÁSSIK ERNŐ egyet. ny. rk. tanárt levelező tagul ajánlja **Klug Nándor** r. t. Jendrássik úr 1858-ban született Kolozsivárt. Miután orvosi tanulmányait befejezte, Wagner tanár klinikáján volt gyakornok, majd tanársegéd, mely idő alatt egy évet külföldön, nevezetesen Charcot-nál töltött. 1886/7-ben az idegkórtan egyetemi magántanára és 1893-ban ugyanannak ny. rk. tanára lett. Főorvosa az Irgalmasrend budapesti kórházának. A Société anatomique levelező és számos hazai tudományos társaság rendes tagja, valamint tiszttviselője. Jendrássik úr szakadatlan szorgalommal dolgozik tudománya továbbfejlesztésén s teszi ezt olyan sikerrel, hogy meggyőződése szerint mindenképen megérdemli, hogy a tud. Akadémia tagjai között helyet foglaljon; kíváncsok, hogy sokat ígérő munkaereje az Akadémiának, megválasztása által, megnyeressék. Kiváló irodalmi működéséről felvilágosítást adnak a következő dolgozatai: Adatok az inreflex tanához, Orv. Hetilap, 1882. — Beiträge zur Lehre von den Sehnenreflexen Archiv f. Klin. Medicin, 1883. — Idegkórtani adatok betegészlelések alapján, 4 közl. Orv. Hetil. 1883. — A hypnotismusról, Orv. Hetil., 1885. — De l'hypnotisme, Archiv de Neurologie, 1885. — Contribution à l'étude de l'hémiatrophie cérébrale par sclérose lobaire, en collaboration avec M. P. Marie, Archives de physiologie, 1885. — Zur Untersuchungs-

methode des Kniephänomens, Neurologisches Centralblatt, 1885. — A calomel mint diureticum, Orv. Hlp. 1885. — Das Calomel als Diureticum, Arch. f. Klin. Medic., 1886. — A poliomyelencephalitis viszonyáról a Basedow-kórhoz, Orv. Hlp., 1886. — Vom Verhältnisse der Poliomyelencephalitis zur Basedow'schen Krankheit, Archiv f. Psychiatrie, 1886. — A reflexek localisatiojáról, Orv. Hlp., 1886. A tabes dorsalis localisatiojáról, Orv. Hlp., 1887. — Válasz Schwarz A. dr. A reflexek localisatiojáról írt czikkemre tett észrevételeire, Orv. Hlp., 1886. — Ueber die Localisation des Tabes Dors. Archiv. Klin. Medic., 1888. — A suggestióról, Orv. Hlp., 1888. — Einiges über Suggestion, Neurologisches Centralblatt, 1888. — Az acetanilid therapeutikus alkalmazásához, Orv. Hlp., 1889. — Multiple Neuritis und Atasie, Neurol. Centralblatt, 1889. — Mentő eljárások belső bajokban, Mentők lapja, 1890. — Weitere Untersuchungen über die Quellsilber-Neurose, Archiv f. Klin. Medicin, 1890. — A szervi szívbajok orvoslása, Klinikai füzetek, 1891. — Geometriailag szabályos bakterium-koloniákról, Magy. orv. Archivum, 1891. — Ueber eigenthümliche geometrisch-regelmässige Bakterien-Kolonien, Ung. Arch. f. Med., 1891. — A jódalbuminatról és az albumin kémiai alkotásáról, Magy. orv. Arch., 1891. — Ueber das Jodalbuminat und über die Constitution des Eiweissmolekuls, Ung. Arch. f. Med. 1891. — A hysteriás suggerálhatóságról, Orv. Hetilap, 1882. — Antipyrese, Bibliothek f. d. g. med. Wissenschaften, 1892. — Apoplectischer Insult, U. o., 1892. — Catarrhus aestivus, U. o., 1892. — Cerebrospinalmeningitis, U. o., 1892. — Coordinationsstimungen, U. o., 1893. — Az arczideg viszonyáról a könyelválasztáshoz, Orv. Hlp. 1893. — Jean-Martin Charcot. Orv. Hlp., 1893. — Ueber die allgemeine Localisation der Reflexe, Arch. f. Klin. Med., 1894. — Sur le rôle du nerf facial dans la sécrétion dalarmes, Revue neurologique, 1894. — Újabb adat a könymirigy beidegzésének kérdéséhez, Orv. Hlp., 1894. Mellkasi aneurysma szokatlan esete, Orv. Hlp., 1895. — A mai serumtherapia lényegéről, Orv. Hlp., 1895. — A belorvosok XIII. kongressusa Münchenben, Orv. Hlp., 1895. — Die Erfolge der Heilserumbehandlung der Diphterie (Discussion), Verhandlungen des XIII. Congr. f. innere Medic., 1895. — Ein Fall von subphrenischen Abscess, Beitrag zur Erklärung des Zwerchfell-Phaenomens, Deutsche med. Wochenschrift., 1895. — Rekesz alatti tályog esete. Adat a rekesztünet értelmezéséhez, Orv. Hlp., 1895. — Élettani vizsgálatok a távevező-versenyen. (Villamos vizsgálat és inreflex), Magy. orv. Archivum, 1895. — Az anaemia pernicioza progressiva, Belgyógyászat kézikönyve, 1895. — A fehérvérűség, U. o., 1895. — Álfhérvérűség, Feketevérűség. U. o., 1895. — Purpura simplex. Purpura rheumatica. U. o., 1895. — Werlhof-féle tarajos betegség, U. o., 1895. — Malaria, Bibliothek d. g. m. Wissenschaften, 1896. — Sehnenreflexe, U. o., 1896. — Sympathiker-Krankheiten, U. o., 1896. — A zsigerek beidegzéséről, Magy. orv. Archivum, 1896. — Das Vegetative Nervensystem, Virchow-féle Archiv,

1896. — Adat az izomtonus tanához, Orv. Hlp., 1896. (Az utóbbi három dolgozatát a kir. orvosegyesület a Mészáros-jutalommal tüntette ki.) — Az idegen szavak nyelvünkben, Magyar Nyelvőr, 1896. — A paralysis spasticáról és az öröklött idegbajokról általában, Orvosi Hetilap, 1896. — Ueber Paralysis spastica und über die vererbten Nervenkrankheiten im Allgemeinen, Deutsch. Archiv. f. Klinische Medizin, 58. kt. — Az arczsorvadásról, Orvosi Hetilap, 1897. — Ueber die Hemitrophia faciei, Archiv f. Klinische Medizin, 59. kt. — A szívhurok betegségei, A szív idegbajai, A szív világrahozott betegségei, Az erek betegségei; mind a Belgyógyászat kézikönyvében jelentek meg. Az öröklési idegbajokról (második közlemény), Orvosi Hlp. 1898. — Mindezek tanusítják, hogy az ajánlott önálló tudományos búvárkodással szakadatlanul foglalkozik és kiválóan méltó arra, hogy levelező taggá megválasztassék. — **UGYANÓT** ajánlja Fodor József r. t. Hozzájárulok Klug Nándor r. t. ajánlásához, hogy Jendrassik Ernő dr. egyet. ny. rk. tanár az Akadémia III-ik osztályában levelező tagul megválasztassék, mert osztozom az ajánló ama véleményében, hogy Jendrassik Ernő önálló tudományos búvárkodásainál fogva méltó a megválasztásra. Csupán azt kívánom Jendrassik Ernő munkásságát illetőleg még kiemelni, hogy kiváló buzgalommal fáradozik a magyar orvosi nyelvezet javításán, tökéletesítésén.

Dr. **STAUB MÓRICZ** gyakorló-gymn. tanárt, a m. Földtani Társulat főtítkárát, levelező tagul ajánlja Koch Antal r. tag. Staub Móricznak a phytopalaeontologia művelése körül szerzett érdemeit már 1885-ben méltatta és kellő módon kiemelte volt Böckh János, a m. kir. Földt. Intézet igazgatója, és később két ízben is (1893 és 1894-ben) bold. Szabó József tanár, a midőn őt levelező tagul a tek. Akadémia figyelmébe melegen ajánlották volt. A midőn most e régi ajánlásokat föllevenitem, csak kötelességemet teljesitem a tek. Akadémiával szemben, a midőn egy saját szakmámhoz legközelebb álló olyan hazai tudósunk érdemeire mutatok, kit fáradhatlan szorgalma és a tudomány mai színvonalán álló phytopalaeontologiai kutatásai és tanulmányai révén hazánk határain túl is előnyösen ismernek és megbeesülnek. Staub Móricznak alapos tudását, sokoldalúságát és bámulatos munkaerejét bizonyítja 1870 óta kifejtett nagy irodalmi működése, mely évről-évre fokozódva egyúttal izmosodott is, és mai napig közel 200, magyar és német nyelven írt értekezést és nagyobb dolgozatot mutathat föl. Mindezeknek felsorolása helyett csak röviden akarom jelezni az irányokat, a melyekben irodalmi működése mozgott, és csupán a phytopalaeontologia terén produkált dolgozataiból fogom a kiválóbbakat felsorolni. Dolgozatainak nemei a következők: 1. Tanügyi és módszertani értekezések, különösen a természetrajz közép-tanodái oktatását illetőleg; tankönyvek ismertetése és bírálata. A

tanügy terén szerzett érdemeit a magas kormány is méltányolta, a mikor Staubot kitüntetésre a legmagasabb helyen ajánlotta volt.

2. Phytophäenologiai megfigyelések és azoknak összefoglalása évi jelentésekben, melyek a m. kir. meteor. és földdelejeess. intézet évkönyveiben és külföldi szakfolyóiratokban megjelentek; továbbá általánosabb következtetések ez észleletek alapján. Eme munkásságára, ill. annak eredményeire hivatkozik egy híres német tankönyv is (t. i. a Leunis-féle Synopsis . . . Botanik I. B. p. 786.)

3. Floristikai kutatások hazánk területén, különösen Fiume környékén, mely utóbira nézve maga a tek. Akadémia tette volt közzé „Fiume és legközelebbi környékének floristikus viszonyai“ című nagyobb dolgozatot.

4. Az élő növényeken ilyen módon szerzett bő ismereteit 1878-tól kezdve sikeresen alkalmazta ezután a hazai fossil növény-maradványok ismertetésére, mely téren eddigelé már 30 kisebb-nagyobb, önálló kutatásokon alapuló dolgozata és szintén vagy 30 összefoglaló tanulmánya látott napvilágot.

5. Évi jelentések a magyarországi botanikai irodalomról a „Botanischer Jahresberichte“ számára 1877-től kezdve, és a phytopalaeontologiai irodalomról általában 1887-től kezdve.

6. Phytopalaeontologiai dolgozatokról szóló kritikai referatumok a „Neues Jahrbuch f. Min., Geol. u. Palaeont.“ című tekintélyes tud. folyóirat számára 1892 óta. Ez olyan működése, mely egymagában világosan kezeskedik, hogy dr. Staub Mórész phytopalaeontologiai munkálkodásának értékét, és így mint e téren avatott szaktudós ítéletének és véleményének súlyát elismerik a külföldön is.

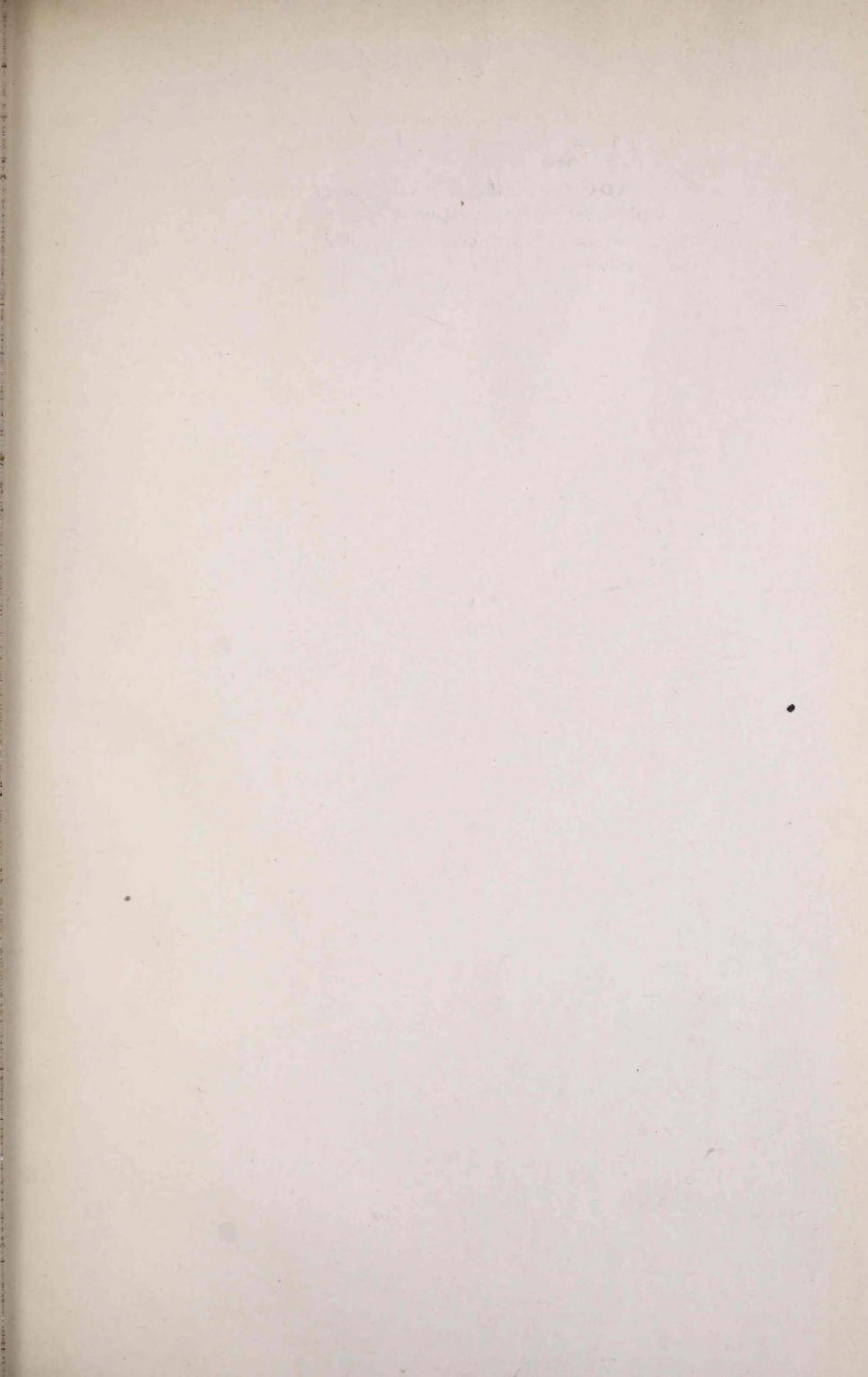
7. Híres külföldi és hazai botanikusok és phytopalaeontologok tudományos működésének méltatása megemlékezésekben (Schimper K., Heer Osw., Goeppert H., Meneghini Guis., Stür D., Hazslinszky Fr. és b. Ettingshausen C.)

Ki kell emelnem végre mint tudományos érdemeit még a következőket is: 1886 óta a m. Földt. Társulatnak első titkára és kiváló szakértelemmel szerkeszti annak kiadványát, a „Földtani Közlöny“-t, a melyben azóta a phytopalaeontológiának is bő tért nyitott, hogy azt nagyrészt maga töltse is be. Az 1880-as évek óta a m. kir. Földt. Intézetnél is mint voluntär sikerdús működést fejt ki. Itt ugyanis megvetette alapját egy általános, de különösen magyarországi phytopalaeontologiai gyűjteménynek, melyet azóta évről-évre szorgalmas gyűjtésekkel bővített és pontos meghatározásokkal a tudomány számára értékesít. Hogy ez a magyar fossil növényekre páratlanul gazdag és mondhatni alapvető gyűjtemény Staubnak sokoldalú elfoglaltsága miatt nincsen még teljesen földolgozva, és kellő helyiség hiánya miatt fölültitva és közzsemlére kitéve, lehet oka annak, hogy erről az érdeméről még keveset tud a nyilvánosság. Reményleni szabad azonban, hogy a m. kir. Földt. Intézet most épülő palotájában Staub szorgalmának ez a szép gyűmölése is megérni fog. Phytopalaeontologiai munkáinak 20 év folyamán megjelent hosszú sorából legyen szabad csak a következőket,

mint a legkiválóbbakat kiemelnem. A Fruska Gora aquitaniai flórája. Értekez. a term. tud. köréből; kiadja a M. Tud. Akad. XI. k. — Baranya megyei mediterrán növények. M. kir. Földt. Int. Évk. VI. k. — *Clenopteris cycadea* Brgt. a magyarhoni fossil flórában. Földt. Közl. XII. k. — Harmadkori növények Telek vidékéről. M. kir. Földt. Int. Évk. VI. k. — A Zsilyvölgy aquitánkorú flórája. M. kir. Földt. Int. Évk. VII. k. (Ez a főmunkája, mely Staub nevét mint derék phytopalaeontológét, a külföldön általánosan ismertté tette). — Sabal major Ung. sp. a Marosvölgyéből. Földt. Közl. XIX. k. — Dicksonin punctata Sternb. a magyarhoni fossil flórában. Földt. Közl. XX. k. — Magyarország jégkorszaka és flórája. Földt. Közl. XXI. k. — A tavi rózsák multja és jelene. M. orv. és term. vizsg. XXV. vándorgyűl. munk. 1891. — A gánóczy mésztufalerakódás flórája. Földt. Közl. XXIII. k. — Adalék a Bacillariaceák stratigraphiai jelentőségéhez. Földt. Közl. XXIII. k. — A tőzeg elterjedése Magyarországon. Földt. Közl. XXIV. k. (Ez a dolgozata a m. kir. Természettud. Társ. tőzegkutató bizottsága működésének eredményeit foglalja össze a geológiára tanulságos formában). — Adalék a *Stratiodes aloides* d. történetéhez. Természettud. Közl. XXXII. k. Pótfüz. — Az ősvilági *Ctenis*-fajok és *Ctenis hungarica* n. sp. Földt. Közl. XXVI. k. — A gombák története. Természettud. Közl. Pótfüz. XLII. és Botan. Centralblatt (német kivonatban). Mindezek alapján mondhatom, hogy a tek. Akadémia egy hosszú, komoly és eredményekben is dús szaktudományos működésnek nyujtaná az elismerés babérját, ha dr. Staub Móríczt tanárt, mint phytopalaeontológót, a levelező tagsággal kitüntetni kegyeskednék; annál is inkább, miután ez a tudományág az Akadémiában nincsen még képviselve, és Staubot, mint hazánkban e szak egyedüli és méltó képviselőjét, ez az elismerés csak további serény munkálkodásra és talán még tanítvány nevelésére is ösztönözné. — **UGYANÓT** ajánlja Klein Gyula lev. tag. Dr. Staub Móríczt tanárt lev. tagul ajánlva, egyrészt csatlakozom dr. Koch Antal t. tagtársam ajánlásához, s másrészt a magam részéről is kiemelem, hogy dr. Staub már hosszú idő óta figyelemre méltó s nagy buzgalommal tanúskodó munkásságot fejt ki a növénytan terén. Míg előbb éveken keresztül Magyarországra vonatkozó phaenologiai észleletek végzésében és összegyűjtésében buzgólkodott, majd pedig florisztikai kutatásokra tért át, addig az utolsó években egész odaadással és nagy szakismerettel a növény-palaeontologia terén munkálkodik s erre nézve nem csak igen becses anyagot gyűjtött össze az ország különböző részéről, hanem ez anyag eddigi feldolgozása által igen értékes adatokat is szolgáltatott Magyarország fossil növényzetének ismeretéhez, úgy hogy itt nálunk, valamint a külföldön is az e téren kifejtett tevékenységét ismerik és méltányolják. Staub számos évi, sokoldalú és kitartó irodalmi működése őt teljesen érdemessé teszi az akadémiai tagságra, a miért is őt a megválasztásra melegen ajánlom, és pedig

annál is inkább, mivel tudom, hogy megválasztása esetén a t. Akadémia egy új szorgalmas munkást nyerne benne.

TORMAY BÉLA-t, a kitünő gazdasági író előbbi ajánlatai megújításával mély tisztelettel *levelező* tagul ajánlja **Thanhoffer Lajos** r. tag. Jeles munkái már előbbi ajánlatai alkalmával fel voltak sorolva.

Margjula lombij

Alexander

Brulij A.

Pulphy G.

6 an d. w. 5 oral
(Lithin. foba)